

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Félre — — — — — 100
Negyedévre — — — — — 320
Egy hónapra — — — — — 110

X. évfolyam ♦ 213. szám

1929 Szeptember 19 Csütörtök

* 5689 év Elul 14 *

Kolozsváron hirdetések a

Rudolf Mosse S. A.

Str. Bog. Maria No. 33. Tel. 4-13

és a

LLOYD EXPRESS

Str. Geln No. 20. Telefon 14-55

hirdetési irodák vesznek fel

A finn példa

A finnországi szocialista pártlap főszerkesztője, névszerint Juhana Parolainen, a romániai vas- és fémipar kongresszusán delegatusként jelent meg és azt az alkalmat felhasználta arra, hogy a finnországi kisebbségek helyzetéről nyilatkozzék. Már az a körülmény is, ahogyan megrajzolta a romániai és a finnországi demokrácia közötti különbséget, bizonyos nosztalgiákat keltejt fel bennünk a valódi demokrácia iránt. Bennünket azonban nyilatkozatának különösen az a része érdekel és ripparoz, amelyben a finnországi kisebbségek helyzetéről írt. A finn lapszerkesztő elmondta, hogy a Finnország lakosságának tíz százalékát kitevő svéd kisebbség a legteljesebb nemzeti autonómiát élvezi, nemcsak papíron, hanem a gyakorlatban is. A svéd kisebbségeknek általában tartott iskolák vannak, amelyekben ők határozzák meg, hogy mennyit fordítsanak a finn nyelv megtanulására. A svéd kisebbségeknek ezenkívül külön tudományegyetemük van, amelyen svéd nyelven tanítanak, ugyancsak állami költségvetésből. A finnországi kisebbségeknek biztosítva van az állami, megyei és városi közigazgatásban anyanyelvük korlátlan használata. A parlamentben a svéd nyelv egyenrangú a hivatalos finn nyelvvel s minden törvényjavaslat két nyelven lesz ismertetve s a kisebbség nemcsak hogy anyanyelvén használhatja a parlamenti tárgyalásoknál, hanem ellenjavaslatát is saját anyanyelvén terjesztheti elő. Ugyan ez a helyzet a bíróságnál is.

Nem tudjuk: örülünk-e, vagy szomorodunk a finn lapszerkesztő nyilatkozatának tartalmát olvasva. Nem tudjuk, örülünk-e azon, hogy van a világnak végre egy olyan tekintélyes országa, ahol a kisebbségi kívánságok az emberiség és a civilizáció valódi szellemében vannak teljesítve, vagy pedig szomorodunk ama tény fölött, hogy a mi küzdelmekkel teli kisebbségi életünk milyen messze van még a kisebbségi követelések és jogok teljesítésének/illetőleg elismerésének finnországi eldoradojától? A finnországi svéd kisebbségek jogainak törvényben biztosított elismerése és gyakorlati alkalmazása mindenestre azt a tényt erősíti meg bennünk, hogy a kisebbségi követelések a többségi államélet zavaratlansága nélkül teljesíthetők, ha a többségre hivatalos kormányokban tényleg a demokrácia szelleme uralkodik és nemcsak az a látszatdemokrácia, mely külső jelzavakat hangoztat, de befelé elzárkózik az emberi jogok és követelések minimális teljesítésének kötelezettsége elől is.

Meg vagyunk szentül győződve — s a finnországi lapszerkesztő nyilatkozata is ezt a hitet erősíti meg bennünk, — hogy a finnországi svéd kisebbség, mióta kisebbségi és állampolgári jogainak teljes birtokában van, sokkal inkább támasza és az állam boldogulásának sokkal ösztönösebb akarója és biztosítéka, mint akkor volt, amikor még a kisebbségi jogok élvezete nem volt biztosítva számára. Csak a radikális szovinizmus és rövidlátó önzés lehetett elhivatásos politikusokkal, hogy a jogfosztás és elnyomás az államrend ellene és támasza lehet. Ahol kielégítetlen kisebbségi kívánságok zavarják az államélet harmóniáját, ott örökös a nyugtalanság, a szeszűzés és a békétlenség. Csak ott van ott, ahol lehet szükség arra, hogy az állam örökös rendszabályokkal és végzetűrésekkel egyeztetve tekintélyét és szuverenitását biztosítsa. Ezt különösen az utódállamok egykor szintén kisebbségi sorban

és elnyomatásban élő, most már többségi népei tudhatják legjobban, akik maguk is átérték a gyűlöletnek, az örökös nyugtalanságnak azt az atmoszféráját, mely végül is a régi államkeretek szétbomlására vezetett.

MacDonald angol miniszterelnök a Népszövetség legutóbbi ülésén nyíltan hangoztatta, hogy Európa békéjéről addig szó sem lehet, amíg a kisebbségi kérdés szerle a világon gyökeresen rendezve nincs. A Maniu-kormány többször tett

ígéretet arra nézve, hogy a kisebbségi kérdést az igazi demokrácia szellemében fogja rendezni. Allitól már készül is a törvényjavaslat, amelyet a parlament őszi ülészaka elé akarnak betervezni s melyben véglegesen rendezik a romániai kisebbségek követeléseit. Valóban, itt a tizenkettedik órája annak, hogy ez az ígéret ne maradjon pusztá ígéret s a Maniu-kormány beigért demokráciája végre valódi demokrácia legyen, ne pedig a látványké.

Sajnos, fizéves tapasztalat és csalódás megtanított bennünket arra, hogy ígéreteinket lehetőleg mérsékeljük, legalább is addig, míg Romániában is el nem következnek a nyugati értelemben vett demokrácia világa. Ma még ott tartunk, hogy átmenetileg boldognak kell éreznünk magunkat akkor is, ha a finnországi kisebbségek javára biztosított jogoknak akárcsak a felét is biztosítanak a mi számunkra is. Ha a felét is, de azt azután becsületesen.

A fővárosi sajtó követeli, hogy állítsák bíróság elé a csernovitz-bukaresti gyors antiszemita verekedőt

Apát, anyát és kiskorú gyermekeiket egyenként dobták le a vonatról. Huszezer lejt loptak el az áldozatoktól

(Bucuresti-Bukarest, szept. 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap számunkban hírt adtunk azokról a botrányos antiszemita excesszusokról, amelyek a csernovitz-bukaresti vonalon lejátszódtak. Megírtuk, hogy az egyes állomásokon antiszemita fiatalok (a putnai antiszemita diákkongresszus résztvevői) szálltak fel a vonatra, akik furkósbotokkal és bikaeszközökkel agyabafőbe verték a zsidó utasokat. Még az eddigi vonatverések eseményben dus annalesében is példátlanul álló barbarizmussággal.

Bukaresti tudósítónk most megrendítő részleteket közöl a csernovitz-bukaresti gyorsvonalon történt brutalitásokról. Az excesszusok Veresti állomáson kezdődtek meg, ahol E. Gleiser csernovitz kereskedő verték véresre és dobták le a vonatról. A megvadult fiatalok egysá után járták be a vagonokat, a kiszemelt zsidókínésű áldozatot addig verték, amíg a vonat a legközelebbi megállóhoz nem érkezett. Itt aztán ledobták a vonatról és az a jobbik eset volt, ha a cso-

magjait az ablakon keresztül utánahajgálták. A verekek már Verestnél megkezdődtek, — a hatóságok ennél fogva idejében tudomást szerzhettek a vonaton történő excesszusokról, azonban semmi intézkedés nem történt és a gyorsvonaton sok száz kilométeren át zavartalanul verettek, ültettek, téptek és lophattak a diáksapkás antiszemita ifjak. Domnesti állomáson L. Schemirer csernovitz kereskedő és I. Sultan calarasi tisztviselőt dobták ki a vonatról, miközben utóbbinak 11 ezer lejt tartalmazó pénztárcája is eltűnt. Megverték és kidobták a vonatról különböző állomásokon Samuil Bercevic, S. Zeiler, Osias Wassermann, F. Davidescu, Moisse Kohn, Lazar Rubin, Ausvater Weintraub, E. Guttmann és H. Rosenzweig valamennyien regáti illetőségű lakosokat.

Egyenesen hajmeresztő az a barbarizmus, amelyet az antiszemita botrányhősök egy zsidó családdal szemben elkövettek. A vonaton utazott egy zsidó család: a szülők és három gyermek. A diákok

végigverték valamennyiüket, azután egyenként dobták le őket az állomásokon. Az egyik állomáson az apát és a leányát, a másikon az anyát, a harmadikon pedig a két gyermeket dobták le a vonatról, akik közül az egyik nyolc és a másik mindössze hat éves. A család podgyaszát utközben dobálták ki az ablakon keresztül a vonatról.

Az Ad'vürül mai számában energikus hangon kel ki a brutaritások ellen. «A csernovitz-bukaresti vonalon történt barbarizmusok egyszerű felsorolása nyilvánvalóvá teszi a történetek súlyosságát», — írja az Ad'vürül. «A hatóságok kötelesek gyorsan és energikusan interveniálni, hogy véget vessenek ezeknek a hasonló botrányoknak, amelyek békés polgárok életét veszélyeztetik. Meg vagyunk győződve arról, hogy a kormány intézkedni fog a botrányhősök azonnali letartóztatásáról és bíróság elé állításáról, hogy hasonló események ne maradjanak a megfelelő szankciók nélkül.

Ujabb külföldi kölcsönnel akarják fedezni a költségvetési deficitet

Mihalache miniszter a Banca Națională-tól kért pénzt az új termelés finanszírozására

(Bucuresti-Bukarest, szept. 18. Az Uj Kelet tud.) Kormánykörökből szerzett értesülések alapján a Lupta arról ad hírt, hogy Popovici Mihály pénzügyminiszter és Lugojanu miniszterelnökségi alminiszter külföldi utjukon újabb kölcsön felvételére vonatkozólag folytattak tárgyalásokat. E kölcsön célja az volna, hogy fedezze az előrelátható deficitet, amellyel az 1929. évi költségvetés zárulni fog. Julius 31-ig öt és felmihárd lejjel kevesebb folyt be az államkasszába, mint ahogyan azt a budget előirányozza. Ez a deficit az őszi hónapok során a fokozódó bevételek következtében csökkenteni fog ugyan, kormánykörökben azonban mégis számítanak azzal a lehetőséggel, hogy a költségvetési év másfél-kétmilliárd lejes deficitel fog zárulni.

A Lupta szerint, az a konzorcium, amely Romániának a stabilizációs kölcsönt folyósította, nem nézi rossz szemmel ezeket a tárgyalásokat, minthogy az esetleges újabb kölcsön a stabilizációt

erősítené meg. Az 1930 évi költségvetés azonban már oly módon lesz elkészítve, hogy a bevételi előirányzatok és a kiadások csökkentésével a legkisebb deficit lehetőségét is kizárja.

Mihalache ma délelőtt tanácskozást folytatott a Banca Nationala kormányzójával, a mezőgazdasági és szö-

vetkezeti hitelek feltételeinek enyhítését kérte a termelés finanszírozása érdekében. Burileanu ígéretet tett, hogy a bank messzemenő támogatásban fogja részesíteni a gazdákat és a szövetkezeteket az alapszabályok keretei között és holnapra össze is hívja a bank igazgatótanácsát végleges határozatok hozatala végett.

Egymilliárd dollár alaptőkével pénzügyintézet alakul Newyorkban, hogy megszerezze az amerikai pénzpiacot a majoritást

London, szept. 18. A newyorki Herald Tribune közlése szerint a napokban hatalmas tőkeerejű pénzügyintézet alakul meg a trösztök és pénzügyintézetek részvételével Newyorkban egymilliárd dollár alaptő-

kével, amely azzal a feladattal indul utjára, hogy rövid időn belül megszerezze a majoritást és a vezetést az amerikai pénzpiacot, magába olvasztva az összes pénzügyintézeteket.

Háborus tragédia 1929-ben

Ha majd valamikor, évtizedek múltával átszűrődnek az utóbbi évek eseményei, a világtörténelem 1929-ről meg fogja állapítani, hogy ez volt az az esztendő, amikor végre nehezen bár, de észrevehetően komoly formában is lehangadóan voltak a háborus kedélyek, a gyűlölet szikrája hamvadni kezdett az évek forgásának hamujában és a pacifizmus gondolata besugározta az egész világot. Az államférfiak valósággal vetélkednek a békesinálásban. Remarque regényét az emberiség minden elképzelhető nyelvére fordítják és a művészet minden ága versenyre kelt a politikával a béke megteremtésének propagálására.

Blasco Ibañez, az elhalt spanyol republikánus regényíró „Apokalipszis négy lovasa” című regényének meséjében, amelyben a tragikus véget ért Valentino örökölte meg a filmet a hőst, két unokafivér támad egymásra a háborus pokol tengerében és a sáros, moeskos lövészárvok drótsövényei között egymás golyóitól halálra sebezve terülnek el, mert a véletlen azt akarta, hogy az egyik a német, a másik pedig a francia hadsereg katonája legyen. Blasco Ibañez regénye bármilyen örökhüet festette meg az Apokalipszis rombolását és a háboru gondolatának mérhetetlen igazságtalanságát, mégis csak az író képzeletéből röpött ki a történet, s a könyv s a film csak mese maradt. Az élet azonban még Ibañez háborus meséjénél is különös békét tud produkálni és csak különös iróniáknak kell budomásul venni azt hogy most, 1929-ben a nagy háboru befejezése után 11 év múlva még mindig gyilkolnak az „Apokalipszis” lovasai.

A francia lapok még az írói képzeletet is meghazudtoló és valóban fantazmagóriákra illő esetről számolnak most be: 1914. Mozdósítják a francia hadsereget. A parancs beszárnyalja az országot és egy kis fehérbáziós faluban is mündért huznak magukra a férfiak. Jean Murrot kisbirtokos sógorával, feleségének testvérével szintén bevonul s nemsokára megindulnak a harcokról a tábori levelezőlapok: Nagy útközvetben vettem részt, de nem sebesültem meg. Jól vagyok... még egészséges vagyok...

Aztán mulnak a hónapok. A két sógor, akik egy századnál szolgálnak, megsebesülnek. Sebük azonban néhány hét múlva beheged és utána folytatják, ahol elhagyták. Így megy ez két esztendőig. 1916. A forró júliusban elmaradnak a tábori levelezőlapok és egy nap a fehérbáziós faluban megérkezik a hivatalos értesítés: „Jean Murrot nyomtalanul eltűnt. Sógora hősihálját halt... Az asszony egyedül maradt. Nyár van, a birtok után munkás férfiek kiált. A szűkség elfojja a gyászt és Jean Murrot kétségbeesett asszonya német hadifoglyokkal dolgoztatja meg földjét. Piroscsareu, szökebajuszu német őrmester felkiismeretesen vezeti az ügyeket. A hadiözeveg és az őrmester nemsokára megszerezik egymást és miután Jean Murrot francia szakaszvezetőt holtá nyilvánították, létrejön a különös házasság. 1918. Békéltetés. Elhallgatnak az ágyuk. A katonák visszatérnek a régi életbe. A német őrmester és a francia hadiözeveg a legboldogabb házasságban élnek együtt, két gyermekük születik és lassankint elfelejtik, hogy valamikor háboru is volt. 1929. Egy megöregedett, agyonkínzott arcú férfi állít be a francia faluba: Jean Murrot. Most ért vissza Németországból. Fejlődésével egy berlini kórházban fe-

küdt, elvesztette az emlékezőtehetségét, azt se tudja megmondani, hogy hívják. Az orvosok megsajnálják: vagyis, élet vagy halál. Megoperálták. A műtét sikerült. Jean Murrot visszaemlékezett a falura, feleségére, a háborura. Hazatért és visszakérte az életet, a földet, még az asszonyt. De az asszony most már csak a második urát szereti. Nem akar elválni tőle.

De egy este Jean Murrot szembekerült az egykori német őrmesterrel, füstös gránátos csaképp jelenik meg előtte. Vad roham, szurony. És egyszerre fölkiált: — Ő volt az, aki megölte a testvéredet, — mondja a feleségének. És a német becsületes ember. Igen. Azon a napon valóban résztvett a véres ütközetben. Lehetséges, hogy ő ölte meg

az asszony fivérét. Most már az asszony kitasítja házából a második férjét, két gyermekének atyját, akit nagyon szeretet. Gyűlöli. A német lehajlott fejével elhagyja második otthonát és két óra múlva agyonlövi magát. A pacifizmus virágzásának idején még mindig lómbol a háboru és a gyilkos golyók röpöknek...

Két új antiszemita párt alakult Kolozsváron

Az egyiket „keresztényszocialista” a másikat „radikális nemzeti” pártnak hívják

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 18. Az Uj Kelet tudósítójától). — A Curenatul értesülése szerint két új politikai párt van alakulóban Kolozsváron. Mindkettő szél s jobboldali és csak az elnevezésben van különbség közöttük. Az új pártalakításokra állítólag az adott volna okot, hogy több kolozsvári román intellektuel — akik a nemzeti parasztpárttól távolállanak de akik nem reménykednek sem a liberálisok, sem az avereszkánusok jövőjében. — az új pártkeretek között szabadon propagálható jobboldali és antiszemita eszmékkel reméli a tömegek

érdeklődését maguk iránt felkelteni. Erdélyben ugyanis a helyzet az, hogy a liberálisok és az avereszkánusok hívei nap-nap után fogyanak, viszont a nemzeti parasztpárt tagjainak nagy száma miatt nem nyújt elég érvényesülési lehetőséget. Az új alakulatok közül az egyik a „nemzeti keresztényszocialista párt” nevet viseli és nagy vonalaiban az osztrák keresztényszocialista párt programját tette magáévá. Ez az alakulat Paleanu kolozsvári ügyvédét proklamálta ideiglenes elnökül és állítólag már több, mint

120 tagja van. A másik kolozsvári párt a „radikális nemzeti” párt nevet viseli és ennek adna létjogosultságot, hogy alapítói nagyon elégedettek a Maniu-kormány kisebbségi politikájával. Ezt a politikát a kolozsvári radikális nemzeti párt mellőszéknélkülinek és a román érdekekre veszedelmesnek tartják. Az elnökséget — hír szerint — dr. Amos Fráncu ügyvédnek, az ismert antiszemita agitátornak, vagy I. C. Cătuneanu egyetemi tanárnak a még ismertebb antiszemita vezérének ajánlják fel.

Pihenő a kanaral csárdában, ahol Musztafa elmeséli Mamaia legendáját

(Constanta-Konstanca, szept. 18. Az Uj Kelet tudósítójától). — Kamarai völgyében lépésben haladtunk. Este volt és az uton elszórva fények hímbeledtek. Mint szélvész viharzott el mellettünk időnként egy-egy tatár lovasszeker. A szekeresek verlék a lovakat és szomorú, szívemmarkoló dalokat énekeltek. Az ének monoton volt, de benne rezgett a tenger nosztalgijának minden titokzatossága. A kamarai csárdából egy török éneke hallatszott.

Agla csoszuk, agla Agla Mamaia... (Sírj gyermekem, sírjál Sirasd édesanyját...)

Intertünk a szekeresnek és a koresmalólt megállottunk. Sovány, rongyos török volt, szemével a távolba, a tenger felé nézett és mély sóhajok törtek fel melléből, amikor majdnem zokogva dudolta a török halászok dalát:

Agla csoszuk, agla Agla Mamaia...

Az éneklő észre sem vett bennünket. A koresmára félhomály borult. Az éneklő körül csendesen ült még néhány török szekeres, lassan szűrszölgötték feketéjüket és felsőtestüket jobbra-balra himbálva halk dudolással kísérték a szomorú éneket.

Az énekek vége. Odaléptünk a törökhöz:

— Szép, nagyon szép ez az ének, de milyen összefüggésben van Mamaiával? — Egy feketéért. — Jó, monddotok.

A török mélyen sóhaját és tört románssággal, mintha saját tragédiáját beszélné el, kezdte el Mamaia történetét.

— Régi ének ez, még az őregekről maradt reánk

— Miért hívják a tengeri furdót is Mamaiának? szakítottuk félbe a mesélőt.

— Elmondanám én töröktől, de azt önök ugye értik meg.

— Hát mondja el úgy ahogy tudja, de úgy, hogy mi is megértsük.

— Mamaia keresztény volt... Moldovában élt... csodálatosan szép volt... mint egy virág és tündöklő, mint a nap. A

moldvai bég szerelmes lett a szép keresztény leányba és elvette feleségül. A bég hős volt, sok csatát nyert, de a törökök még sem tudták megbocsátani neki, hogy keresztény leányt vett feleségül. Egy éjszaka a bégét elfogták, fevékkel szeltelepelték, szép feleségét pedig rabságba ejtették. A szilisztrai pasa magához vette az asszonyt, akinek akkoriban született egy kis leánykaja.

— A leány nagyra nőtt, soha sem vált meg édesanyjától és minden nap szebb lett.

— És a szilisztrai pasa gyátrán meglátogatta a gyaur asszonyokat. Kincseket, aranykiszereket hozott nekik és nem bánta, hogy más Allah-hoz imádkoztak.

— A leányka Mamaia-nak szólította édesanyját, mert Moldovában így szólítják a szülőanyát... és a leányt úgy hívták, hogy Dina-Constandina.

— Allah szerette házuk táját. A leányka szöke volt és a haja úgy fénylett, mint az arany. Amikor a templomba mentek, az emberek utat nyitottak nekik és a törökök így köszöntötték: — Ghizuel Kustanda... és a görögök: — Psihimu Kustanda...

— A városban végig a két név halható. Mamaia... Kustanda.

— Ma már ti úgy hívjátok: Constanca... ez is szép.

A mesélő török elhallgat és mintha évszázados fájdalmaik törnének fel belőle egy sóhajban, újra énekelni kezd:

Agla Mamaia...

— Polytasd a mesét. — kérdejük a töröktől, aki mintha álomból riadna föl, körültekint, aztán tovább mesél.

— „A pasa magának szerette volna a szép asszonyt, hívta is, de ez nem jött. Fekete gyászban élt, elvonulva a világ-tól.

— És egy napon megjelentek a fehér asszony házában a pasa emberei és elrabolták a fehér asszonyt. A tengerig hurcolták és az ott váró bárkába tették. Világos nappal volt. Az anya segélykiáltásaira csak a kis Kustanda futott ki a tengerpartra...

— Mamaia, Mamaia! — kiáltotta a tovosikló bárka után és aztán a tengerbe gázolt.

— Ekkor csoda történt: a leánykát nem nyelték el a hullámok. Mamaia mikor meglátta a kislányt, kiszabadította magát a katonák közül és a tengerbe ugrott... Ekkor Custanda, lábai előtt egy homoksziget emelkedett ki a tengerből.

— Mamaia felke volt, amely eljött megmenteni az ő leányát.

— És ez a homoksziget egyre nőtt és elnevezték Mamaiának, mert Mamaia lelkéből való.

Musztafa, így hívták a mesélő törököt, újra dalolni kezdett

Agla csoguc, agla Agla, Mamaia...

— Szép, nagyon szép, mondjuk Musztafának.

— Szép, de töröktől még sokkal szebb, válasszolja, majd araszint változtatva fordul felénk:

— Ugye kapunk egy-egy feketét?

— És amikor már mindegyik előtt ott van a gözölgő fekete, rágyújtanak a koresmáros csibukjára és csukott szájjal duccolják tovább kórusban Mamaia szomorú éneket, pedig miánk a szekeresnek elindulunk a tatárok faluja felé.

Hátszegi Ernő

Híres könyvek

néhány megmaradt példányát fél- és negyedáron árusítjuk:

Baillon: Egy jó Mariska története	68
Bjelij: Az ezüst galamb	110
Cocteu: A párisi fiú	62
Conrad: Az arany nyíl	122
Kistemaekers: Váltott elfogattal	62
Lindberg: Viola	66
Regnier: Aki félt a szerelemtől	93
Renard: Lerne doktor, a kislsten	86
Spunda: A halottbűvölő	78
Weber: Pompadour kalandja	78
Apulemi: Az aranyszámár	136
Dickens: Nagy várakozások (2 köt.)	800
Flaubert: Érzelmek iskolája	181
Kropatkin: A francia forradalom (2 kötet)	276

Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában. 300 lejen felüli vételnél havi 150 lejes részletfizetésre is. Tekintve hogy csekély készlet áll rendelkezésre, kérünk pórtrendelést is.

Hirdessen az Uj Keletben

Sok munka kevés haszon! Segítség?

7855 szaktudás ! ! ! ! !

Inaros, gazda, gyáros kérjen **Lepagatól Kvár** szakkönyveket! jegyzőket, azokból megkapja, hogy kell olcsón termelni.

HOTEL METROPOL BUKAREST
A királyi palotával szemben.

Modern komfort! **Az UJ KELET** minden olvasója **Modern komfort!**

15% kedvezményt kap a szobárákban, ha felmutatja ezt a hirdetést!

BUTOR a tel

Fischer cégénél Cluj, Cs. (v. Ferenc J. Kőrish) Oszlopos, emelt Féltele háló exot

Csütörtök, 1929 szeptember 19.

AZ
Az o

(Cluj-Kolozs Kelet tudósító egyetemén ok meg a beiratko bennünket ett hírek, amelyek zattal kapcsoló nem sok jóval egyelőre szenál tal olyan intéz melyek a diák elzárni a tov Tavaly hároms kozva az első csak százhusza ra felvenni. Ez dennel lehet ug nem utolsó sorl milyen uton-mó hogy a szellem a folyamatát, a tuel rélegében a dult, megakadá ban az, hogy a lyamatot meg a igazságtalanabb esés.

Ha ezek a m várra vonatkoz tól megoldást r akik a kolozsvá elmentek volna egyetemének or restbe vagy Jas megkezdésére. A ban az, hogy az merusz klauszus ség.

A bukaresti é si fakultásain szabályzatot tek a numeru

Összel mind a E man szemtanu épületes jelenet elkeseredett üle bott helyekért. F tencióju egyeten rodni a saját n teli szabályzat l áttekinthető, de alkalmazhatatlan milyen kriptur tantervezet?

Ami az orvosi körülmények kö rium, amelyekbe ról százhuszra t telre jelentkezők másik kritérium bakkalaureátusi kultus tananyag talyzatának az felvétel. Ez teo képzelhető a

quakorjat az hogy története nyolc osztályo talyzata a söt megtarthat zatot a bakka is és mégis ha a bakkalaureátu szettudomány es nek tízes osztály ötös osztályzato lyezhat. A bakka

Teljes a kaosz az egyetemi beiratkozások körül

Az ország összes egyetemeln bevezették a numerus clausust. Májig sem tudják: lesz-e előkészítő év, vagy sem

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) — Az ország összes egyetemeln október elsején kezdődnek meg a beiratkozások. Két hét választól beemünkétől a dátumtól, de azok a hírek, amelyek az új egyetemi szabályzattal kapcsolatban napvilágra kerültek nem sok jóval kecsegtetnek. A kolozsvári egyetem szenátusa pár soros szabályzatot olyan intézkedéseket fogantatott, amelyek a diákság száza előtt fogják elzárni a továbbtanulás lehetőségeit. Tavaly háromszázhusz diák volt beiratkozva az első évre, az idei ténvében már csak százhuszhat fognak orvosi fakultásra felvenni. Ezt az intézkedést sok mindennel lehet ugyan magyarázni, talán nem utolsó sorban azzal, hogy kell valamilyen úton-módon eszközözt találni arra, hogy a szellemi proletarizálódásnak azt a folyamatait, amely Románia intellektuel rétegében az utóbbi időben megindult, megakadályozzák. Bizonyos azonban az, hogy a mód, ahogyan ezt a folyamatot meg akarják akadályozni a legigazságosabban és a legkevésbé szerencsés.

Káosz a felvétel körül

Ha ezek a megszorítások csak Kolozsvárra vonatkoznának a kérdés önmagától megoldást nyerne. Azok a diákok, akik a kolozsvári egyetemről kisorultak almentek volna az ország másik két egyetemének orvosi fakultására, Bukarestbe vagy Jasiba, orvosi tanulmányaik megkezdésére. A legszomorítóbb azonban az, hogy az orvosi fakultáson a numerus klauzusz nem elszigetelt jelenség.

A bukaresti és a jasi egyetem orvosi fakultásain pár soros egyetemi szabályzattal épen úgy életbeléptettek a numerus klauzusz, mint a Kolozsváron.

Összel mind a három egyetemen egyformán szemtanúi lehetünk majd annak az epüléses jelenetnek, amint megindul az elkezerdeli tülekedés a minimálisra szabott helyekért. Félő, hogy az igazságos intencióju egyetemi tanács bele fog zavarodni a saját maga által szabott főlvételei szabályzat látszatra igen egyszerű és áttekinthető, de a gyakorlatban teljesen alkalmatlanságát és intézkedéseibe. Mert milyen kritériumokat tartalmaz az a tantervezet?

A „médiá” komplikációi

Ami az orvosi vizsgákat illeti, rendes körülmények között ez nem olyan kritérium, amelynek alapján háromszázhuszról százhuszra lehet redukálni a felvételre jelentkezők számát. Marad tehát a másik kritérium; nevezetesen, hogy a bakkalaureátusi média és az orvosi fakultás tananyagával rokon tárgyak osztályzatának az alapján fog történni a felvétel. Ez teoretikusan könnyen elképzelhető a

magkorlat azonban azt mutatja, hogy történetesen lehet valakinek nyolc osztályon keresztül jeles osztályzata a természettudományból, sőt megtarthatja ezt a jeles osztályzatot a bakkalaureátusi diplomában is és mégis halos médiát eredményez

a bakkalaureátusi osztályzat. A természettudomány csak egy tantárgy, amelynek tízes osztályzatát a hatos, esellég az ötös osztályzatok egész sora ellensúlyozhat. A bakkalaureátusi diploma mé-

diját és a természettudományokból nyert osztályzatokat egy kalap alatt semmiképpen sem lehet kritériumként alkalmazni. Így tehát féltő, hogy az a bizottság, amely a szelekciót hivatva lesz keresztülvinni, a legjobb akarat mellett sem fogja tudni megőrizni igazságos objektivitását.

Ilyen körülmények között önkéntelenül felvetődik az a kérdés. Ha a szelekció több oknál fogva elkerülhetetlen, miért ejtenék el ennek a célnak sokkal megfelelőbb egyetemi előkészítő év tervét? Hiszen egy előkészítő év alatt kétségtelenül sokkal inkább meggyőződhetnek az illetékesek arról hogy van-e hajlama és tehetsége a jelöltnek az általa választott pályára vagy sem. Felkerestük ezzel kapcsolatban a kolozsvári orvosi fakultás dékánját, Drágoi professzort, aki kérdésünkre a következőket mondotta:

Nyilatkozik az orvosi kar dékánja

— Az előkészítő év bevezetését tervbevétték, még akkor, amikor elhatározták a nyolc osztályos gimnáziumnak hét osztályra való redukálását. Az erre vonatkozó törvénytervezet már el is készült azonban a parlament nem szavazta meg és így nem volt életbeléptethető. *A kolozsvári egyetem orvosi fakultásán az idén tehát nem lesz előkészítő év.*

Drágoi professzor kijelentésével szem-

ben a tegnapi Dimineatában a következő hitelt érdemlő információ jelent meg: A közoktatásügyi minisztériumban befejezték az előkészítő év működési szabályzatát és a napokban fogják aláírni az előkészítő év életbeléptetéséről szóló dekretumot. Információink szerint az előkészítő év a fakultások mellett fog működni és az egységesített liceumi rendszer egyoldalúságát lesz hivatva ellensúlyozni a speciális tantárgyak oktatásával. Amennyiben az előkészítő év befejezése után a jelölt rájött arra hogy hibásan választotta meg pályáját, különböző vizsga letétele után átléphet, illetőleg beiratkozhatik más fakultásra is.

Előkészítő év, vagy szelekció?

Ezt írja a Dimineata. Amennyiben ez tényleg megfelel a valóságnak, úgy valóban teljes képet alkothatunk magunknak arról a kaotikus helyzetéről, amely az egyetemi oktatás terén uralkodik. A kérdés most a következő: Lesz előkészítő év, vagy sem? Ha lesz előkészítő év, fenn tartják-e a szelekcióra vonatkozó szabályrendeletet. Es ha fent tartják, akkor kivel szemben fogják alkalmazni? hiszen ha kötelező lesz az előkészítő év, nem lesz, ki beiratkozzon az első évre. Ezekre a kérdésekre, szeptember végén senki sem tud pontos választ adni. (v. v.)

Kolozsvár zsidó választóihoz!

Felhívjuk Kolozsvár összes zsidó férfait, asszonyait és leányait, akik az eddiki felvéve és igazolni tudják román államgi községi választási listákban nem voltak polgárságuk mellett, hogy 21-ik életévüket betöltötték és Kolozsváron legalább egy év óta laknak, nők pedig azt, hogy vagy elvégezték valamely középiskola négy alsó osztályát, vagy azt, hogy hadiözvegnyek, vagy hogy valamely kulturális vagy jótékony egyesület vezetőségének tagjai, — hogy

azonnal, de legkésőbb pénteken, szeptember 20-iká délelőtt 11 óráig jelentkezzenek alulírottak bármelyikénél

idevonatkozó bizonyítványokkal, avégett, hogy a községi választási jogosultságuk elnyerhető lehessen.

Az eljárás ingyenes és a választási jog megszerzése a zsidó szolidaritásból folyó kötelesség.

Az Erdélyi Zsidó Választási Blokk kolozsvári csoportjának megbízásából:

Dr. Fenichel József
Regina Maria 38.
Telefon 11-30.

Dr. Klein Miksa
Regele Ferdinand 30.
Telefon 4-16.

Dr. Goldner Mihály
Reg. Ferd. 40.
Telefon 12-71

Allítólag hatalmas adópanamákat fedeztek fel több bukaresti nagyvállalatnál

(Bucuresti-Bukarest, szept. 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Virgil Madgearu ideiglenes pénzügyminiszter, mielőtt külföldre utazott volna, végzést adott ki, amelyben — mint megirtuk — elrendeli az adófelszámolás bizottságok által különösen a nagyobb ipari vállalatok javára történt leszállítások revízióját. A rendelkeznek amely érthető módon nagy konsternációt keltett, egyrészt

az az intenciója, hogy szigorú szankciókat lehessen életbeléptetni azokkal

szemben, akik törvénytelen módon adták meg az adóleszállítást, különösen a nagyobb arányuakat, másrészt pedig, hogy az állam hozzájáruláson törvényes jogaihoz.

A miniszteri rendelet azonnali hatállyal lépett életbe és úgy a pénzügyi inspektorok, mint a pénzügyigazgatóságok haladéktalanul igyekeztek is azt végrehajtani. A verifikálásokkal kapcsolatban tegnap az a hír terjedt el Bukarestben, hogy a pénzügyi hatóságok több nagy

iparvállalatoál rajtaütésszerűen házkutatást tartottak, amelynek eredményeképpen a vállalat üzleti könyveit lefoglalták, miután

komoly gyanúok merültek fel, hogy ezeknél a vállalatoknál súlyos visszaélések történtek a kincstár kárára.

A pénzügyminisztériumban minden felvilágosástól elzárkóznak és az újabb adócsalások híret nem erősítették meg, de meg sem cáfolták.

A Tuka-perben elhangzottak a vád- és védbeszédék

Prága, szept. 18. Pozsonyban ma a Tuka képviselő és társai ellen perben az ügyész tartotta meg vádbeszédét. A tanuk vallomásai alapján bizonyítva látja a vádlottak bűnösségét és részletesen felsorakoztatta a súlyosbító körülményeket. A bünességek elbírálásánál súlyosbító körülményként eskik talba az a körülmény, hogy Tuka és Snacky tettüket nyereségvágyból követték el. Tuka, a csehszlovák képviselőház tagja, a külügyi bizottság póttagja, volt aktív cseh kato-

natiszt külföldi államtól elfogadott pénzt. Pozsony, szept. 18. A Tuka-perben ma Galla dr., Tuka védője kezdte meg védőbeszédét. A terhére rótt eseményekben Tuka ártatlan. — mondotta a védő. — amit tett, a tót nép érdekében tette. Az ügyészi vádbeszéd csak kövekeztetéseken épül fel s Tuka ellen ténybeli bizonyíték egy sincs. Az ügyész bizonyítottnak veszi, hogy Tuka Magyarországgal állott volna összeköttetésben s a tót földrre a magyar hadsereg betörését igyekezett elő-

mozdítani. Ezek az állítások nem nyertek beigazolást. Tuka elítélése Justimord lenne. A felek, — mondotta Galla dr. — ebben a perben nem egyenlő felekkel harcolnak. Az egyik fél rendelkezik az állam egész hivatalos apparátusával és kitünően felvértezve áll ki, ezzel szemben a másik félnek a fogság és elnyomás jutott osztályrészül. Galla dr. ezután rendre veszi az elhangzott terhelő tanuvallomásokat és bizonyítanig igyekszik a tanuk megbízhatatlanságát.

Már több mint

15.000

kötet könyv

áll rendelkezésre magyar, német, francia, román, angol nyelven az

Uj Kelet

olvasóinak!

A világirodalom leghíresebb íróinak művei.

A külföldi, vagy erdélyi könyvpiacra megjelent összes újdonságok azonnal megkaphatók.

Az Uj Kelet olvasói a „Dante” kölcsönkönyvtárban havi 50 lej helyett csak 30 lejt kell fizessenek. A könyvek naponta cserélhetők, tehát olvashatja a könyvpiac legújabb szenzációit és a klasszikus irodalom legkiválóbb remekait

napi 1 leiért.

Dante kölcsönkönyvtár Cluj, Str. N. Iorga 5. (Jókai-u.) Vidékre, fürdőre prospektust

Az új közigazgatási törvény

magyar fordítása (jegyzetekkel és magyarázatokkal) kapható az Uj Kelet könyvosztályában. Ara 60 lej.

HIRDETMÉNY

A halmagiu izr. hitközség azonnali belépésre keres előimádkozót egyszerűsmind metszőt is. Javadalmazása havi 3000 lej és lakás. Ajánlatok dr. Grosz Andor Halmagiu (Județul Arad) küldendők.

BUTOR a nagy készletre való tekintettel mélyen leszállított árban
Fischer Albert & Co.
 Cégnyel Cluj, Cal. Reg. Ferdinand (v. Ferenc József-ut) 61. szám
 Körisháó Lei 15.000.
 Oszlopos, emelt füllungu háó Lei 20.000.
 Féltele háó exotikus furnirral Lei 25.000.

19.
 z asszony férjét, két
 yon sze-
 ott fejjel
 két óra
 lején még
 a gyilkos
 ron
 radikális
 nek az
 itói na-
 mány ki-
 ojtókát a
 k melő-
 kekre ve-
 késegei
 ügyvéd-
 tatórnak,
 tanárnak
 vezérnek
 át
 kát nem
 a mikor
 tta ma-
 erbe ug-
 egy ho-
 ből.
 ott meg-
 ott és el-
 máse lel-
 törököt.
 k Musz-
 al szebb.
 iva. for-
 t?
 olt van
 torcsma-
 duol-
 szomorú
 snek
 Ernő
 ek
 fei- és
 te 68
 110
 62
 122
 al 62
 66
 95
 86
 78
 78
 136
 800
 184
 m 276
 rtályá-
 vi 150
 hogy
 e, ké-
 tben

Hatalmas sikerrel játszik két jiddis társulat Erdélyben

A vilnaiak bemutatkozása Temesváron. Stramerék nagy sikere Máramaroszigeten

(Cluj-Kolozsvár, szept. 18. Az Uj Kelet tudósítójától). Közölte az Uj Kelet, hogy a vilnaiak Alex Stein vezetésével három évi távollét után megint Erdélybe érkeztek. Első stációjuk Temesvár volt, ahol va sárnap este debütáltak telt ház előtt. A vilnaiak Anskynak Kolozsváron is ismert darabjában, a „Nap és Éj” című, eszmékkel és mélyes érzéssel fűtött drámájában mutatkoztak be. A közönség megilletődve a különös művészettől, teljesen elragadtatva kapcsolódott bele az új zsidó művészetbe. Ezúttal is Alex Stein játszotta a fiatal rabbit magával ragadó realizmussal. A darab harmadik felvonását — mint ismeretes — a szerző nem írta meg, hanem helyette egyik barátja készítette el. Alex Stein nem találta szerkesztésben beilleszthetőnek az utolsó felvonást a megelőző kettőbe, úgy, hogy állandó problémája volt a vilnaiaknak ezt a harmadik felvonást tartalmilag és rendezésileg harmonizálni hozni Ansky művével. Ez tavaly sikerült nekik két lengyelországi zsidó író segítségével. A pogromok szűlt rabszolgái öngyilkossá lesz a darab végén. A befejezésnek ez a túlfűtött dráma ereje a nézőkben mély és igaz hatásokat keltett. A lapok Alex Stein művészetét emelik ki és hangsúlyozzák, hogy a kiváló rendező, mint színművész is a legelső között való és három év óta tevékeny részt vesz a Kiemelt továbbá Altbaum asszonyt, Klara Segalovicset, Licht, Schaffel és Domb urakat. A rákövetkező este a „Kidusch Haschem” című Schalom Asch drámát játszották szokatlan nagy külső és művészi siker mellett. A szent szabócskát szintén Stein Alex kreálta és mellette Gläser tűnt ki a részeg pap szerepében. A darabban erősebb szerepeket játszottak: Domb, Klara Segalovic, dr. Frida Widalin, David Licht és mások. A két darab sikere arra készítette a társulatot, hogy meghosszabbítsák vendégszolgálatukat. Játsszani fogják még „Tevie der Milchiger” című pompás Schalom Alechem vigjátékot és ugyanennek a szerzőnek Kolozsváron is már bemutatott „Schwer zu sein ein Jid” című darabját. Az előadások előtt Fekete Tivadar író tartott nyilvános és formális konferenciát. Ugyanakkor, amikor a vilnaiak a zsidó drámát mutatják be, más városokban S. Stramer pompás társulata a könnyebb fajsúlyú színészettel ismertetik meg Erdély zsidó közönségét. Ok is a legújabb hozták, de Amerikából és Angliából, ahol

inkább mulattató, felfrissítő és szórakoztató célzata van a színművészetnek. Stramer maga művészi program: kitűnően énekel és minden darabban a legteljesebb sikerrel játsza szerepeit. Mellette főleg felesége, Klara Stramer érvényesül. Máramaroszigeten e hó 22-ig játszanak. Eddig minden este zsúfolt ház nézte végig a kitűnő együttést Máramaroszigetről a társulat Nagykárolyba rándul át két estére, szeptember 23-ára és 24-ére. Szilágyoson 25-én és 26-án fognak játszani. Désen szeptember 28-tól október elsejéig. Marosújváron október 2-án, Besztercén október 6-ától 9-ig és Marosvásárhelyen október 14-től 20-ig. Uj darabjaik: „Isten nevében”; „Az ucca énekese” és „A menyasszonyi ruha” címűek nagy sikert arattak. A társulatot mindenütt igaz zsidó lelkesedéssel és szeretettel fogadják.

Agglegény-apa

E. Child Carpenter vigjátékának bemutatója a kolozsvári Magyar Színházban

A tegnapi este bemutatott új angol vigjáték tipikusan ötletdarab. Még pedig nem is rossz ötletből kiinduló és végigvezetett színdarab. Van benne minden, ami a kisgyerményi közönség érdeklődését felkeltheti és nevelőzimat megoldoztat-hatja. Van benne egy angol életművész, — természetesen előkelő és gazdag ember, — aki hosszú élete során elég időt szakíthatott magának arra, hogy a civilizált világ különböző országaiban jögy-néhány törvénytelen gyermekre tegyen szert. Ebből kifolyólag természetesen törvénytelen gyerekek fölös számban szerepelnek a vigjátékban, még pedig, — a szerző dicséretére legyen mondva, — olyan kedvesen, olyan fölényesen, olyan egészségesen, hogy akármelyik előadás

módon született számára megirigyelhetné. Ez a darab „forradalmi” eleme. A konzervatív elem a darabban, — ezzel ellentétben, — annyi, hogy a dusgazdag agglegény-apa egy szép napon olyan elemmentárisan kezdi magát apának érezni, mintha törvénytelen gyermekeinek közvetlenül előidéző momentumait, az egyház, vagy az állam is megáldotta volna. Valósággal beleszeret a világ három tájáról összeszedett gyermekeibe és pedáns önzése lassanként felolvad a három jóból, de szép és egészséges gyermek imádatába. Az ember a darab hatása alatt csaknem beleszeret a törvénytelen nexukba és mintegy igazolva látja azt a sok szor bangoztatott állítást, hogy a szerelem gyermekei sokszor különböznek a hivatalos nászokból született gyermekektől. A darab cselekménye és beállításai rutinos kezekre vall és semmitmondásai mellett megvan az a feltétlen előnye, hogy sok hamisítatlan derűvel és egészséges, angolos humorral ellátva. A három törvénytelen gyermeknek az élet szabad küzdelmeiben oxkált életrevalóságra plebejusai frissességgel dominálja a színpadot és három óráig keresztül elég alkalmat ad a közönségnek arra, hogy szellemi megerőtetés nélkül jól mulasson.

A Magyar Színház művészgárdája elég jó rendezésben és előadásban hozta ki a darabot, eltekintve bizonyos zökkenőktől, amelyek a gyors változások technikai kezdetlegessége okozott. A darab főszerepét Janovics Jenő dr., a színház igazgatója alakította, helyenként sok élelet öntve szerepébe. Voltak azonban helyek s epizódok, amelyeknek interpretálásánál az avát nem éreztük őszintének és szívőből jövőnek. Mindenesetre le lehet szögezni, hogy Janovics Jenő vigjátékésznek is kiváló, jóllehet, eddig kizárólag tragikus szerepekben láttuk. Marsi Gizl, a new-yorki jasszeány nyers és életrevaló derű-

A Deauville-i és Vichy-i elegancia versenyen a tiszta selyem

HAROM KORONA védjegyh harisnya aranyérmét nyert.

jét meglepő közvetlenséggel hozta ki. Török Orszébet különösen énekelve aratótt nagy tetszést: lágy, behizelgő, szentimentális szavazésekre alkalmas hanganyaga van. Bajos volt. Langos Béla, a fiatal, élet-erős fiu szerepében inkább hangos, mint élethű volt. Mészáros Béla, ha leszokná enklő hangsúlyait és ritkán megfelelő alkalomkor alkalmazott grimaszait, elfogadható színész lenne. Tegnapi este egy-két jelenetben jól megállotta helyét. Epizód-szerepében Mihályffy kütűnő volt, mint mindig. Jók voltak Tompa Sándor, Benes Ilonka és Miklóssy Margit is. (s. l.)

Az Egyesült-Államok fizetési mérlege 1928-ban

A háboru előtt Franciaország volt a világ keleti felének a bankária és London a pénzüvilág központja. Az amerikai Egyesült Államok még nem igen szerepeltek a világpiacra, mint a világ bankárjai; a Monroe-elv fordítottja uralkodott még akkor és Amerika meg volt elégedve, ha rohamos léptekkel haladó gazdasági életét el tudta látni pénzzel. Franciaország volt a nagy hitelező; a bourgeois megtakarított pénze táplálta Orosz ország zsebét, de jutott belőle majdnem mindenkinek, aki megfelelő kamatot fizetett és biztosítékot nyújtott. Anglia uralta és irányította a pénzüvilágot és a newyorki tőzsze London után igazodott. A háboru beigazolta Norman Angell híres mondását: „Rossz üzlet a háboru”; rossz üzlet volt Angliának, még rosszabb Franciaországnak. Egyesült Államok, amely későn avatkozott a harcba, akkor, amikor az addig megszerzett profit a nagy követelések forogtak kockán. Amerikának jó üzlet volt a háboru, fizetési mérlege igazolja, hogy ahol kettő veszekszik, a harmadik jár jól és ez a harmadik az Egyesült Államok volt.

tal ki az xportban! Mig Európa egymással verkedett, az Egyesült Államok ma már expanzív és tullepi a határokat. Csak az automobilparra kell gondolnunk, hogy a fejlődést a maga teljes nagyságában lássuk. Még a háboru előtt ki látott nálunk amerikai kocsi? És ma a kocsi legnagyobb része az Egyesült Államokból került ki. Mig 1914-ben a kereskedelmi mérleg csak 471 millió aktívát mutatott ki, 1919-ben 4016 milliót. Egészen fantasztikus összegre rúgnak azok a dollárok, amelyeket az amerikaiak külföldön elköltenek: 1928-ban 693 millió, több, mint háromszorosa annak, amit az Egyesült Államok hadiköltségnök-ért évente beszednek és négy ötöde annak a kamatjövedelemnek, amelyet az Unio rövid és hosszú lejáratu kölcsönei után a külföldtől kap. Ennek a számnak az ismerete magyarázza meg azt a versenyt, amely az idegenforgalomnak a megszerzésére irányul. Az amerikai tőkének külföldi elhelyezkedése tekintetében a legkülönbözőbb nézetek uralkodnak; a The Analyst szerint az Egyesült Államok polgárai hosszú lejáratra adott kölcsönei 1929. január 1-én összesen 12.555—14.555 dollárra rúgnak. Elosztásuk szerint:

	Külföldnek tartozik millió dollár	Külföldtől követel millió dollár
Áruforgalom, ezüst stb.	4497	5334
Fuvarok	227	143
Turisták	693	168
Kamatok, befektetett tőke után	359	882
Hadi adósságokért	—	210
Államadósság	110	53
Bevándorlók pénzküldeményei	217	28
Jótekonyság	—	52
Egyéb tételek (biztosítás, filmek, jogok, kábeljuttatás, stb.)	129	196
	124	714
Külföldi tőkebefektetések	1339	—
Kamatok és jutalékok	122	—
Netto fizetés	1217	—
Befektetések külföld részéről	—	481
Amerikai bankok visszafizetések a külföld ek	226	—
Aranyszállományok	1443	481
	—	272
Differencia pontatlan adatokból	—	40

Amerika, amely még nem is olyan rég passzív kereskedelmi mérleggel dolgozott, ma már 897 millió felesleget mu-

lyezik ki pénzüket külföldön; igen jelentékeny összegeket investálnak külföldiek az Egyesült Államokban is. Így becslések szerint Hollandia 300, Kanada 722, Anglia 1360 milliót fektetett be az Unió vállalataiba.

Az Egyesült Államok hihetetlen tőkét termelnek, de hihetetlen tőkére is van szükségük; a gazdasági élet napról-napra fejlődik, a prosperitás mindig nagyobb és nagyobb lesz. Az európai kontinens csak lassan tudja kiheverni a háboru sebeit; azt a hegemoniát azonban, amelyet a háboru előtt kezében tartott, soha vissza nem nyeri. De nemcsak a pénzpiac uralma került Amerika kezébe, hanem az ipari vezetés is mindinkább az Uniónál összpontosul. A kivétel mindinkább növekszik és Európa nem képes az amerikai ipar fejlődő technikájával, rop pant anyagi erejével a versenyt felvenni. Briand terve az európai konföderáció gondolata is első sorban az amerikai gazdasági hegemonia paralizálására törekszik. Ma az Északamerikai Egyesült Államok csak az Európai Egyesült Államok vehetik fel a versenyt.

Dr. Kovács Jenő

Zsidó ifjusági könyvek:

- Oszkár bácsi zsidó meséi — 30 lej
- Sas Irén: Kol-nidre — — — 30 .
- Bar-Kochba (Elbeszélések, versek, szindarabok gyűjteménye — — — — — 60 .

Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában. (A pénz előzetes beküldése esetén portómentes szállítás.)

10 könyv 100 lejért.

Az UJ KELET könyvosztályának olcsó könyvsorozata.

- Knut Hamsun: Őszi csillagok (Regény). 104 lap.
- Révész Béla: Orkán. (Elbeszélések). 108 lap.
- Forró Pál: Királyi szeretők. (Elbeszélések). 90 lap.
- Dr. Pfeifer Zsigmond: Hipnózis és szuggesztió. 88 lap.
- Perfal: Bűnhődés. (Reg.) 160 lap.
- E. Mitchell: Összeesküvők. (Regény). 172 lap.
- Könyv Ady Endréről. 136 lap.
- A költárság Pompadourja. (Híres bűnesetek) 80 lap.
- Hedensterna A.: Jönsson ur emlékei. (Regény). 88 lap.
- Nagy Imre: Zsidó viccek és anekdoták gyűjteménye.

A tíz könyv ára 100 lej és megrendelhető az UJ KELET könyvosztályában. (Utánvétellel 12 lej portóköltség.)

Rádiógyár Minerva
W. Wohleber & Co. Wien

Tisztelettel felhívja a rádiókedvelők szives figyelmét, hogy európai hírű készülékek (a akatréseiből állandó lerakatot létesített)

Kertész Márton vendéglő képviselőjénél
Cluj, Calea Regete Ferdinand 13. szám alatt

Csütörtök, 1929 szeptember 19.

MacD

Az angol séges.

London, szept. 18. (Newyork, szept. 18.)

Tóras

(Newyork, szept. 18.)

Megta a bécsi

Egy rabt A ható

(Bécs, szept. 18.)

Aus köz

A Daily Tel

London, szept. 18.

MacDonald utasította a nagyköveteket, hogy a tengeri nagyhatalmakat hívják meg a januári leszerelési konferenciára

Az angol-amerikai tengerészeti megegyezés létrejött már nem két-megdől. A Kellogg-egyezmény életbeléptével a semlegeség fogalma

London, szept. 18. MacDonald értesítette a francia, olasz és japán kormányokat, hogy az illető kormányoknál akkreditált brit nagyköveteket utasításokat kapnak arra, hogy a hatalmakat meghívják a január harmadik hetében Londonban tartandó tengeri leszerelési konferenciára. Hasonló utasításokat adott az Egyesült Államok kormánya is nagyköveteinek. Az amerikai kormány még hozzáfűzte az utasításhoz azt a kívánságot, hogy helyesnek tartandó, ha a francia és olasz külön kívánságokat még a konferencia összehívása előtt tisztázzák. Ennek érdekében beavatottak szerint a washingtoni kormány jegyzékállítását javasolt.

Washington, szept. 18. A külügyi hivatalban kijelentették, hogy az angol-amerikai tengerészeti megegyezés létre-

jött már nem kétséges. A végleges megállapodás utban van.

Még nem fordult elő az emberiség történelmében, hogy két kormány olyan intenzitással dolgozott volna egy nemzetközi probléma megoldásán, mint az amerikai és angol, de járadózsák nem is voltak hiábalók. Mindenesetre még hónapok fognak elmulni, míg a megállapodások részleteiről a közvélemény tájékozható, de a nagy nyilvánosságnak elég annyi egyelőre, hogy a tengeri fegyverkezésnek sikerült közös egyetértéssel gátat vetni.

Washington, szept. 18. A külügyi hivatalnál számolnak azzal, hogy Olaszország és Franciaország ellenezni fogják a tengeri leszerelési konferenciának Londonban történő összehívását. Nincs kizár-

va, hogy ez esetben a konferenciát Brüsszelben, vagy Genfben fogják megtartani.

Genf, szept. 18. A leszerelési főbizottság tárgyalta a népszövetségi alapokmány és a Kellogg-egyezmény összhangba hozatalára vonatkozólag előterjesztett angol javaslatot. A bizottság a kérdés tanulmányozására albizottságot küldött ki. Az alapokmány 12. 13. és 15. szakaszainak módosítása beható tanulmányt igényel s így nem valószínű, hogy ezen a népszövetségi ülésen döntést lehet hozni ebben a kérdésben. Az albizottsági kiküldetés megelőző vitában több szónok mondotta el kormánya álláspontját. Általában bonyolult és kényes problémának tartották az ügyet, amely hosszabb, alapos előkészítést igényel. Érdekes volt báró Rolin belga delegátus fel-

szólalása, aki arra mutatott rá, a Kellogg-egyezmény életbeléptével a semlegeség fogalma megdőlt.

A támadó állam mindazon államokkal konfliktusba kerül, amelyek az egyezményt aláírták s egyik állam sem követheti a maga részére ezentúl a semleges államokat eddig megillető jogokat.

Washington, szept. 18. — Stimson külügyi államtitkár MacDonald érkezése idején Newyorkig eléje megy s kíséri fogja az angol miniszterelnököt Washingtonba. A szövetségi fővárosban MacDonald a Fehér házban Hoover és felesége vendége lesz, akik első látogatását az angol nagykövetségén visszaadják. Washingtoni tartózkodása után az elnök kirándulásra viszi MacDonaldot virginiai hegységben levő birtokart, ahol néhány napot töltenek.

London, szept. 18. — Ottawából jelentik, hogy MacDonald miniszterelnök az Egyesült Államokban tett látogatása után Kanadába is ellátogat, ahol lord Willington fő kormányzó vendége lesz. Mackenzie King kanadai miniszterelnök Torontóig, illetve Montreálig utazik MacDonalddal, akinek fogadtatásánál etekintenek a farszto külsőségektől, hogy a fáradt MacDonaldot nagyobb megerőltetésnek ne tegyék ki.

Tóraszentelés alatt leomlott a balkon egy newyorki zsinagógában

Newyork, szept. 18. Az Uj Kelet tudósítójától. A Brouxer-zsinagógában tegnap hatalmas tömeg gyűlt egybe, hogy résztvegyen egy új tóra felszentelési ünnepélyén. Az ünnepséget borzalmas szerencsétlenség zavarta meg. Eddig még ismeretlen okokból egy balkon összeomlott és tíz ember öt méter magasságból a balkon alatt összegyűlt nézőkre esett.

Negyven ember megsebesült, közöttük hét súlyosabban.

Az összeomlás hatalmas robajjal történt és iktározatos pánikot keltett a tömegben. Az emberek egymást gázolva menekültek ki a zsinagógából és csak a rendőrség és a mentők idejékorán történt in-fervenccójának köszönhető, hogy a katasztrófa nem öltött súlyosabb méreteket.

A szovjet Mongóliában elrendelte az általános mozgósítást

A Népszövetség a jövő héten kezdi meg az orosz-kínai konfliktus ügyének tárgyalását

London, szept. 18. Charbini jelentés szerint a szovjet Mongóliában mozgósítást rendelt el. Behívták az összes mongol fegyverfogható férfiakat husztól negyvenéves életkorig.

Genf, szept. 18. A kínai népszövetségi delegáció táviratot küldött a nankingi kormánynak, amelyben jelzi, hogy az orosz-kínai konfliktus ügyében a tárgyalások megkezdése a jövő hétre várható.

Megtámadták és véresre verték a bécsi Aguda-kongresszus öt tagját

Egy rabbi és egy újságíró súlyosan megsebesült. A hatóságok szigorú vizsgálatot rendeltek el

Bécs, szept. 18. Az Uj Kelet tudósítójától. Vasárnap virradóra Bécs város XX. kerületének rendőri őrszobájában megjelent az Aguda-kongresszus öt résztvevője és feljelentést tettek ismeretlen tettesek ellen, akik éjjel egy óra felé, amikor Nordwestbahnstrasse 77. szám alatti lakására igyekeztek, megtámadták és véresreverték őket.

A feljelentés szerint az eset a következőképpen játszódott le.

Éjjel után a kongresszusról hazafelé ment egy öt tagból álló delegációs csoport, amikor a Nordwestbahnstrasse 49. számú ház elé érkeztek, öt jól öltözött fiatal ember rohant feljűk és anélkül, hogy egy szót is szóltak volna, botjaikat rájuk emelték. Mielőtt védekezésre gondolhattak volna, a támadók máris slesujtottak rájuk. Fejükre, hátukra és vállukra ütöttek és mindnyájukat véresre verték. Kü-

lönöbben sérültek meg Salamon Janklewitsch rabbi és Sezekacz Léb újságíró. Mind a kettő lodzi delegátus. A többiek is véres zúzódásokat szenvedtek, sérülésük azonban könnyebb természetű.

Az őrszoba vezetője telefonált a mentőknek, akik azonnal odajöttek és bekötötték a sérültek sebeit. Janklewitsch rabbi két helyen is súlyos tépelt sebet szenvedett, az újságíró pedig fején kapott négy centiméter hosszú mély bevágást a botlúléstől. A sérültek állítása szerint a támadók bécsi dialektusban beszéltek.

A támadás, mint a rendőrség megállapította, sötét helyen történt, ahol a rendőrség csak ritkán szokott járni, minthogy rendes körülmények özött az uccának ez a része nagyon csendes és zavartalan. A rendőrség még az éj folyamán megindította a nyomozást a támadók ellen, amelyek azonban ezidig eredménytelen maradt.

Választási propagandabizottságot alakítottak a kolozsvári zsidó nők

Kluj-Kolozsvár, szept. 18. Az Uj Kelet (Kluj-Kolozsvár zsidó társadalmának összes női vezetői összejöttek ma délután, hogy a zsidó nőknek a közelgő községi választásokon való részvételét megbeszéljék. Neuberger Zsigmondné az előkészítő bizottság elnöke nyitotta meg az ülést majd dr. Fenichel József, a Zsidó Választási bizottság kiküldöttje szólalt fel, aki esetleg a nőknek a közigazgatás és a politikai életbe való aktív bekapcsolódásának korszakalkotó fontosságát. Fenichel dr. rámutatott arra, hogy az új közigazgatási törvény alkalmat ad a nőknek szociális, adminisztratív és politikai téren

egyarant a férfiakkal való aktív együttműködésre és a zsidó nőknek az ügyet megillető komolysággal és odaadással kell élniök az új törvényadta jogokkal és lehetőségekkel.

Ehatározta a gyűlés, hogy propaganda bizottságot alakít, amelynek tagjai személyesen fogják a szavazásra jogosultakat felkeresni és polgári kötelességük teljesítésére figyelmeztetni. A helyi választási blokkba a következőket választotta meg a gyűlés: Dr. Neuberger Zsigmondné, Neufeld Jenőné, dr. Hamburg Józsefné, Molnár Jenőné, dr. Goldner Mihályné, Léb Jenőné és Kertész Mártonné.

Ausztriában a forradalom közvetlen küszöbön áll?

A Daily Telegraph riasztó cikke az ausztriai állapotokról

London, szept. 18. A Daily Telegraph tudósítója riasztó híreket közöl Ausztria közállapotairól. Azt írja, hogy a forradalom közvetlen küszöbön áll. Hiába tárad a bécsi sajtó, a helyzet rendkívül komoly. — írja a tudósító, — hiszen még a keresztényszocialista párt sajtóorgánuma, a Reichspost is azt ajánlja, hogy a

parlamentet helyezték át vidéki városba. Különösen aggasztó jelenség a Heimwehr egyre gyakoribb katonai felvonulása és vezéreinek politikai beszédei. A külföldön elterjedt rémhírek egyáltalán nem alaptalanok, a felfordulás akármelyik pillanatban bekövetkezhetik.

Tökéletes

magyar-német lexikon

a most megjelent új kiadásu

magyar-német és német-magyar nagy Kelemen Szótár

1924 oldal, 932.420 sor. Egymillió német és magyar szó, fogalom, szak kifejezés, tehát egyedülálló magyar könyvtáriás. Félbörkötés. 3500 lei részletárban, 300 leies havi részletre. A szelvényt tessék kivágni, kitölteni, beküldeni.

T. UJ KELET könyvosztálya Cluj-Kolozsvár.

Kérem a „Nagy Kelemen”-t 3500 lei részletárban az Uj Kelet részletosztály utján 500 lei utánvétellel 300 leies részletre, ha nem, az egész esedekes. — Kérem 3000 lei készpénzárban.

Név: _____
Cím: _____

HIRDESSZEN AZ UJ KELET-ben

HIREK

az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bányási zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marlon Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
Bukaresti szerkesztőség: Hátszegi Ernő Str. Lipszani 91.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomá: csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Segítség építés által

Zsidók százezreinek a fájdalmát és felháborodását fejezték ki az utolsó napok tiltakozó gyűlései a szomorú palesztinai események fölött. De a határozatok egyhangulag kifejezték a zsidóságnak azt a kívánságát is, hogy a panaszokon és tiltakozásokon túl, tovább akarunk haladni az eret-jisraeji építő munkában. A zsidó palesztina-munka évtizedei telítve voltak a legnemesebb gondolatokkal, a legtisztább tradíciókkal és a megteremtő erővel és az eddigi munka egyetlen utat mutat, amelyen ma a Palesztina-munkának haladni kell. Nem segítség az út és nem segítség az építés, hanem segítség építés által. Ebben a szeltemben indul meg az erdélyi zsidóság nagy Palesztina-akciója, egybekötve a hőskö emlékének a megőrkítésével. Jönnek az értesítések, hogy a Helyesbortok, VIZOK, Mizrachik, Avivak, Bariszjak, Sómérasapatok és nemcionista egyesületek megindították a gyűjtést és egymásután érkeznek be a Palesztina-munka igaz barátainak az adományai is. És ennek így kell lenni. Teftekben is bizonyítani kell, kinélvölt őszinte az oly egységea megnyilvánult tiltakozás.

Ujabb a következő faadományok érkeztek be: Bustin Sándor, Arad; Katz Rudolf, Oradea; Dr. Kohn Hillel, Cluj; Dr. Freidrich Simon, Bozovici; Dr. Fenehel József, Cluj; Guth Lajosné, Satu-Mare; Kaszner Ernő, Cluj; Stranz Béla, Cluj egy-egy fa és dr. Knöpfler Bernát, Cluj két fa; összesen az eddig begyűjtött 204 fával 214 fa.

A Keren Kajemeth Lüisraej Országos Bizottsága ezúton kéri fel mindazokat, akik fákat gyűjtenek, hogy az eredményt lehetőleg mielőbb közöljék.

FELHÍVÁS!

Az augusztus 25-én Máramaroszigeten megtartott országos Mizrachik konferencia határozata értelmében felhívjuk az ország Mizrachik csoportjait hogy a ráv Meier Berlin aranykönyvi bevezetéséhez a gyűjtést megkezdjék. Felejtethetetlen élménye volt a Mizrachik konferenciának ráv Meier Berlin minden felszólalása és halántat az ő tanításaiért méltóbban nem róhatjuk le mint a Keren Kajemeth aranykönyvébe való bevezetésével. Minden mizrachista tartsa legszentebb kötelességének a gyűjtéshez hozzájárulni és azitációjával elősegíteni, hogy ezen szent kötelességünknek minél hamarabb eleget tethessünk. Felesleges rámutatnunk a Keren Kajemeth rendkívüli fontosságára. Felsleges hangsúlyoznunk, hogy a zsidó hála legméltóbb kifejezője az aranykönyvi bevezetés. Mutassa meg az ország Mizrachik érzelmi zsidósága, hogy nagyjai szívéhez közel állanak és érzelmeit méltóképen tettekben kifejezésre is tudja juttatni.

(Bivikát hátoráh vehatchidj).

Nussbaum Samuel,

az országos Mizrachik-szervezet elnöke

Klein Eljahu,

az országos Mizrachik-szervezet alelnöke.

— **Tóraavatás.** Az 1927 december hetedik emlékezetes templomrombolások óta Erdélyben most készült el az első tóra-tekercs. A kolozsvári zsidó iparos egyesület, a Poajé Czedek elkészült tóráját vasárnap d. e. 9-kor fogják felavatni az egyet imaházában. Az ünnepélyes avatásra meghívták nemcsak az egyetli tagokat, hanem a kolozsvári zsidóság minden számottevő tagját, valamint az összes egyesületeket és szervezeteket.

SPORT

Bukarest—Budapest 1:1

A városközi teniszverseny első napján Kehrling győzött Misu és Poulieff Aschnerrel szemben

(Cluj-Kolozsvár, szept. 18. Az Uj Kelet tudósítójától). Előkelő és nagyszámu publikum gyűlt össze tegnap délután a KKE pályán, hogy a Bukarest-Budapest városközi teniszmérkőzésnek tanuja lehessen. A Kolozsvári Atlétikai Klub meghívására Kolozsváron adtak találkozót egymásnak Kehrling, Magyarország championja és Aschner, valamint Misu és Poulieff, a két legjobb bukaresti versenyző. Kellemes, napsütéses őszi délután kedvezett az exhibíciónak, amely kivételes sportfelvezetést ígért és amelyre vidékről is nagyszámban vonultak fel a teniszsport rohamosan szaporodó rajongói.

Elsőnek a Poulieff—Aschner mérkőzés került eldöntésre. Az első szettben a bukaresti bajnok mozdított frissebben és elevebben és így sikerült 6:4 arányban győznie. A második szett Aschner határozott fölénye jegyében folyik le. A budapesti versenyző Poulieffnek egy hosszú labdájára elnyulva, az ötödik gém-ben elcsúszik és lábfejemódást szenved. Aschner ennek ellenére is tovább játszik, a szettet még megnyeri 6:2 arányban; a játék további részében azonban sérülten csak időnként tud ellenállást kifejteni és a további két szettet fölényesen nyeri.

— **Uj zsidó ifjúsági egyesület alakult** meg Déván. A dévai zsidó ifjúsági élet az utóbbi hetekben örvendős fellendülést mutat. Alig két héttel ezelőtt alakult meg Bar-Kochba névvel egy zsidó munkásokból álló ifjúsági egyesület, amely Deutsch Béla vezetésével igen szép tevékenységet fejt ki, most újabb hasonló egyesületet alakított a dévai zsidó munkásifjúság. Az új egyesület, amely szeptember 14-én tartotta alakuló gyűlését, Ezra Hapoel név alatt kezdte meg működését. Tagjainak száma huszonegy, túlnyomórésben kézművesek s kisiparosok. Az egyesület, amely szigorúan vallásos alapon működik, a héber nyelv, a zsidó történelem és a Palesztina ismeretek tanulását kívül igen nagy súlyt helyez tagjainak testnevelésére és általában a zsidó sport fejlesztésére is. Az egyesület elnöke Mojnár Imre, régi kolozsvári cionista, míg a tornaszakosztály elnöke Fábian Aladár, aki a Zsil-völgye egyik legismertebb atlétája. A vezetőség többi tagjai: Rosenber Imre titkár, Steiner Andor jegyző, Simon Béla pénztárnok, Rosenfeld Sándor, és Herskovijs Hermann ellenőrök. Az új egyesület vezetősége azzal az élletré való tervvel foglalkozik, hogy a Déván működő többi zsidó ifjúsági egyesülettel közös tornaszakosztályt állítsanak össze.

— **Tovább tartanak Londonban a kirakatüvegrombolások.** Londonból jelentik: A kirakatüvegrombolás tovább tart. Annak ellenére, hogy a rendőrfőnökség többszáz detektívvel bizott meg a tettesek figyelésével, eddig még nem sikerült egyetlen sem kézrekeríteni. Az utóbbi napokban újabb ezeröttszáz esetet jelentettek a hatóságoknak. A biztosítótársaságok már nem akarnak eleget tenni fizetési kötelezettségeiknek. Tegnap több embert a közönség majdnem meglincselte mert kirakatrombolóknak tartották őket.

— **A német minisztertanács a Saar-kérdéssel foglalkozott.** Berlinből jelentik: A birodalmi minisztertanács mai ülésén a Saar-kérdéssel foglalkoztak és előkészítették az ügyet a Párisban Francia- és Németország között e kérdésben meginduló közvetlen tárgyalásokra.

— **Passzív a cseh külkereskedelmi mérleg.** Prágából jelentik: Cseh gazdasági köröket élénken foglalkoztatja az év eddigi nyolc hónapja külkereskedelmi mérlegének passzivitása. A behozatal ez idő alatt ötszázmillió cseh koronával több volt, mint a kivitel.

Poulieff. Végeredmény tehát: Poulieff Bukarest — Aschner Budapest 6:4, 2:6, 6:4, 6:1. Bukarest vezet 1:0-ra.

Feszült érdeklődés közepette vette kezdetét ezután a nap főeseménye: a Kehrling—Misu mérkőzés. Az első szettben a bukaresti bajnok 4:1, majd 5:2-re vezet Kehrlinggel szemben, aki időközben studiomokat végzett ellenfelének taktikáján és képességein. Ettől a momentumtól kezdve azonban Kehrling veszi át a kommandót és ragyogó stílusban, hatalmas fölényrel nyeri meg a mérkőzést. Az első szettet 2:5-ös állás után 7:5-re nyeri, a következő két szettben 6:2, 6:3 arányban győz Kehrling, akit Misuval együtt nagy óvációban részesített a publikum.

Ma délután 3 órai kezdettel az Aschner—Misu és a Kehrling—Poulieff mérkőzések kerülnek eldöntésre, majd a férfi páros, amely valószínűleg a városközi mérkőzés sorsát is el fogja dönteni. Előreláthatólag ugyanis Misu győzni fog Aschnerrel szemben, míg Kehrling megnyeri találkozását Poulieffel. A verseny előreláthatóan 2:2 fog alakulni ilyen körülmények között és így a frépáros Kehrling—Aschner és Misu—Poulieff között fogja a városközi teniszverseny sorsát eldönteni.

— **Revolvers merénylet két görög miniszteri tisztviselő ellen.** Athénből jelentik: Egy elbocsátott erdőőr tegnap a földművelésügyi minisztérium lépcsőfeljárdáján revolveres merényletet követett el két miniszteri tisztviselő ellen, akik együtt távoztak a minisztérium épületéből. A merénylő golyói a két tisztviselőt halálra sebeztek.

— **Olaszországban nem szabad a pápa ellen írni.** Rómából jelentik: A Popolo di Roma mai számát a pápát támadó cikke miatt két órával a megjelenése után, a hatóságok elkobozták.

— **Törökországban a Simplon-expressz összeütközött egy tehervonattal.** Párisból jelentik: A Havas távirati iroda konstantinápolyi tudósítója jelenti, hogy a Simplon-expressz Kümkopü álomáson hibás váltóállítást miatt összeütközött egy tehervonattal. Két tehervagon felborult, öt ösztötört. A karambolnak két súlyosan sebesült áldozata van, a Simplon utasai sértetlenek maradtak.

— **Üngyilkosságot követett el felesége és kilenc gyermeke szemelátára, hogy örölmesszedése ellen nem használta a még minden esetben bevált Cigelkai jódtartalmú Lajos gyógyvizet.** Ismertetőbárkinek ingyen küld a Cigelkai jódos gyógyforrások romániai vezérképviselője Arjuis (Egerhát) jud. Salaj.

— **Félnap alatt tizenegy négyméteres cápát fogott ki egy skót halászhajó.** Londonból jelentik: A skóciai partok mentén a heringhalászat évadja miatt rendkívül nagy számban jelennek meg a cápák. Egy halászhajó félnap alatt tizenegyet fogott ki, közöttük tizenkét lábú hosszabbakat is. A cápákat értékesítés végett Franciaországba szállítják.

— **Hat falut és hatvan telepet sodort el az ár Indiában.** Londonból jelentik: Szemtanuk jelentése szerint az árvíz Navabus indiai tartományban borzalmas pusztítást okozott. Hat falut és hatvan telepet sodort el. A halottak száma ismeretlen.

Gyomorénezt rögtön szűntet, **gyomor-fekélyt** rövid időn belül gyógyít, **gyomor-savtúltengés** elmarad, ha a bajok elean a **CIGELKAI JÓDOS GYÓGYFORRÁSOK** hydrocarbonátos **Iszván**-vizet isza. Kérje mindenütt. Ismertetőt küld a cige kál források romániai vezérképviselője Arjuis (Egerhát), jud. Salaj.

— **A világ leggazdagabb uralkodója** Londonban. Londonból jelentik: A haiderabadi nizam két fia társaságban a jövő évben valószínűleg hosszabb tartózkodásra Londonba jön. Ez az első eset, hogy Haiderabad uralkodója elhagyja állama területét. A nizam Dél-India legnagyobb államának uralkodója. Az egyetlen indiai fejedelem, akinek „fenség” megszólítás jár. Nemcsak Indiának, hanem a világnak is leggazdagabb uralkodója. Csak nemrég adományozott 40.000 fontot egy londoni meesét és 100.000 fontot egy indiai középiskolai céljaira. A múlt évben eredménytelenül próbálkozott az angol kormányjal abban az irányban, hogy az tegye meg őt szuverén fejedelemmé.

— **Coli és Nungesser utolsó üzenete.** Londonból jelentik: Észak-Wels partjain egy palackot halásztak ki a tengerből. A palackban egy cédulát találtak a következő felirással: „Coli és Nungesser az északi szélesség 20. és a nyugati hosszúság 30. foká alatt. Benzin kifogyott, le kell szállnunk, a gép vízzel felt. Isten veletek.” A jelzett hely az afrikai partok és Nyugatindia között fekszik.

* **Hirdetmény.** Az összes elui kereskedők tudomására hozzuk, akik tanoncot tartanak, hogy a kereskedő tanuló a Kereskedelmi Gyakorlati Iskolába (kereskedő inasiskola) f. hó 20-27 napjain d. e. 9-12 óra között iratnak be a Kereskedelmi és Iparkamara (C. Vico-rieti 51 szám) I. emelet 8. számú szobájában. A beiratásnál a következő okmányok mutatandók be: 1. a tanonc utolsó iskolai bizonyítványa és 2. tanoncszerződés vagy a munkaadó igazolása az alkalmazásról. Azok a kereskedő főnökök, akik inasikat nem iratják be az iskolába, a törvény szerint fognak megbüntetőt. Cluj, 1929 szeptember 17. Ing. I. P. Negrutiu enök. — N. Căciua főtitkár.

— **Fej-, váll- és ágyékrheumánál, idegfájásoknál, csipőszaggatásnál és zsabánál** a természetes „Ferenc József” keserűvíz rendkívül hasznos házi-szere, mely kora reggel egy pohárral bevéve, az emésztőcsatornát jól kitisztítja. Egyetemi klinikákon szerzett tapasztalatok tanúsítják, hogy a valódi Ferenc József viz gyors és biztos hatású, kitűnő gyomor-és bél-tisztító szer. Kapható gyógyszer-tárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

— **Dr. Ekeker Amerikából visszatért** Németországba. Berlinből jelentik: A Graf Zeppelin ma felszállt Friedrichshafenben, hogy a hamburgi kikötőbe érkező dr. Ekekeret üdvözölje. A léghajó délután három órakor jelent meg először a Newyork nevű gőzös felett s nyolc repülőgép és a német kis reklám-léghajótól kísérvé, Cuxhaven kikötőjéig állandóan az Ekekeret hozó gőzös felett haladt. A kikötőben rengeteg ember várakozott a gőzös és a léghajó érkezésére. Ekekeret látványos óvációjában részesítették. A Graf Zeppelin mai utján Ekeker felesége is résztvevett és rádióbeszélgetést folytatott le férjével a léghajó leadó állomása útján.

Töltőtoll 14 karátos
aranyhegyvel
„Liliput”
Lei 180
„Normal No. 1. Lei 280, No. 2. Lei 360.
Utánvétellel **LEPAGE** Cluj
küldi Kolozsvár.

Egyetlen magyarnyelvű
Róser szakácskönyv
Irtá: **Ganz Ábrahámné.**
Ára 200 lej (és portó).
Kapható az Uj Kelet könyvosztályában.

SZÍNHÁZ

A Magyar

Csütörtökön: Ag Napi bérlet szám: 25.)
Pénteken: Agleg bérlet 5. szá
Szombaton: Volg előszór. Pre rozászám: 2

A Magyar Sz

Csütörtökön, sze uj kettős m felvonás. H góbb alakítá kéghajósok. Helyárak: 3k
Pénteken, szept. 2 Dél rózsája. Porten leg II. Riff és 7 felv. III. P

Corso-film:

Csütörtök 5, 7 és tánc. Poupá kiá au fil Gilda Gray táncosnő és mozt szerelő játék: A legu
Pénteken 5, 7 és ördögtánc. A tists-gyar sz repiök: Gild táncosnő és ség kedvence heti journal.
Szombaton 5, 7 és játék premie Az első jelen éretetlen hu Kid, Hanz Pittschau. El journal.

A színházi

Volgabár. Szor premie jez. A ta opozitóját, a Vol tagjai. A Volgabár lel járja be, Pá pa minden világó Budapesti Vigszínhé hogy hónapokig n den este játszóttá, tőrő letzése me utóbbi évek egyik rette sikere. Csuy senje pedig a leg Rougeni fog a né a kirobbanó (apre Volgabár hetekig letek után kerül Rendezője Thász rök Emil. Főszé pénztár a Volgabá hétfői és keddi el znyekot.

Régi nyár — m nap délután mozi 20 és 10 lej) a ta sikeri operetteje karil előadásra d Koudor Ibolvával. Aladással.

Minden este: A bár premiejeik rónyapa kerül sz az Aglegényapa a igen sokan van a darabot s máso Aglegény apa halnap este negye ötdöször kerül sz

Ma: Henny Port 20 és 10 lejés k rekordmúsora lesz színházrak. A ket to nagy műsor ké méja (8 felvonás, sebb alakításával) kéghajósok (7 felv edés kezdete 4-kor órák: 20, 20 és 10

SZÍNHÁZ — MŰVÉSZET

A Magyar Színház műsora:

Csütörtökön: Agglegény-apa. (3-adszor. Napl. bérlet 5. szám, A. Sorozatszám: 25.)

Pénteken: Agglegény-apa. (4-edszer. Napl. bérlet 5. szám, B. Sorozatszám: 26). Szombaton: Volgabár. (Operette-ujdonság. először. Premier-bérlet 5. szám. Sorozatszám: 27.)

A Magyar Színház mozil-műsora:

Csütörtökön, szept. 19-én 4 és félhetkor új kettős műsor: I. Déj rózsája. 8 felvonás. Henny Porten legragyogóbb alakítása. II. Riff és Raff mint léghajósok. 7 felvonás. III. Pótképek. Helyárak: 30, 20 és 10 lei.

Pénteken, szept. 20-án 4 és félhetkor: I. Déj rózsája. 8 felvonásban. Henny Porten legragyogóbb alakítása. II. Riff és Raff, mint léghajósok. 7 felv. III. Pótképek: 30, 20, 10 lei.

Corso-filmszínház műsora

Csütörtök 5, 7 és 9 órákor: Az ördög-tánc. Poupás rendezésű és nagy kiállítású filmalkotás. Főszereplők: Gilda Gray a világhíri amerikai táncosnő és Clive Brook, akiért a mozi szerető közönség rajong. Előjáték: A legújabb heti journal.

Pénteken 5, 7 és 9 órákor utoljára: Az ördög-tánc. A Newyorki United Artists-gyár szuperproduktója. Főszereplők: Gilda Gray, a világhíri táncosnő és Clive Brook, a közönség kedvence. Előjáték: A legújabb heti journal.

Szombaton 5, 7 és 9 órákor nagy vigjáték premier! Ötensége, a hordár. Az első jelenetből az utolsóig utóéleti humor. Főszereplők: Mary Kid, Hanz Junkermann és Werner Pittschau. Előjáték: nagyszerű Ufa-journal.

A színházi iroda közleményei:

Volgabár. Szombaton este operette-premier lesz A tavalyi évad leghíresebb operettjét, a Volgabárt fogják bemutítani. A Volgabár parját ritkító diadal-lal járta be, Párisból kiindulva, Európában minden világvárosát. Legutóbb a budapesti Vigaszínházban volt olyan sikere hogy hónapokig megszakítás nélkül minden este játszották a zsúfolt nézőtér kijáró letessze mellett. A Volgabár az utóbbi évek egyik legszenzációsabb operette sikere. Csupa ötlet, csupa derű, a zenéje pedig a legszebb operette muzsika. Rengegű fog a nézőtér szombaton este. A körülható tapoktól és kacagástól. A Volgabár hetekig tartó gondos előkészületek után kerül színre szombaton este. Rendezője: Illász Aladár. Karnagy: Török Endre. Főszereplői: Leóvey Leó. A műsorra a Volgabár szombati, vasárnap-i előjáték keddi előadásaira árulja a jegyeket.

Régi nyár — mozihelyekkel. Vasárnap délután mozihelyekkel (50, 40, 30, 20 és 10 lei) a tavalyi évad legnagyobb sikere operette-ujdonsága, a Régi nyár kerül előadásra d. u. 3 órai kezdettel, Kender Istvánnal, Tompa Béjjel, Illász Aladárral.

Minden este: Agglegény-apa. A Volgabár premiereinek minden este az Agglegény-apa körül színe. Az egész város az Agglegény-apa nagy sikeréről beszél. Igen sokan vannak, akik már látták a darabot s másodszer is megnézik. Az Agglegény-apa ma este harmadszor, holnap este negyedszer s vasárnap 6-kor először kerül színre.

Ma: Henny Porten és Riff és Raff — 30, 20 és 10 lejes helyárakkal. Hatalmas rekordműsora lesz ma megint a magyar színháznak. A kettős két és félórásig tartó nagy műsor két fénypontja: Déj rózsája (8 felvonás, Henny Porten leghíresebb alakításával) és Riff és Raff, mint léghajósok (7 felvonás burleszk). Előjáték kezdete 4-kor és félhetkor. Helyárak: 30, 20 és 10 lei.

Közgazdaság

A gazdasági helyzet gyors szanalódását reméli Popovici pénzügyminiszter

Rövidesen forgalomba hozzák az 1750 millió új ércpénzt

(Cluj-Kolozsvár, szept. 18. Az Uj Kelet tudósítójától). A szeptember 16-iki Neues Wiener Journal nyilatkozatát közzé teszi Popovici Mihály pénzügyminiszter, amelyet Párisban adott Románia gazdasági újjászülésétől a lap ottani munkatársának. A nyilatkozat felsorolja a Maniu-kormány érdemeit ezen a téren, így a külföldi kölcsön megszerzését, a reális költségvetés bevezetését, a Banca Nationala helyzetének függetlenítését és a lej stabilizációját.

A pénzügyi szanalás — folytatja nyilatkozatában a miniszter — amely csak hat hónapja indult meg, máris láthatóan a normalizálódás jeleit vonta maga után a gazdasági életben. Tekintettel arra, hogy Románia elsősorban agrárlámp, a kormány arra törekszik, hogy

intenzívebbé tegye a mezőgazdasági termelést. A vámtarifát is ebben az értelemben módosította és ugyanezt a célt szolgálják azok az általános jellegű kedvezmények, amelyeket a kormány ezzel kapcsolatban életbe léptetett.

A stabilizáció és a többi intézkedés, valamint a kifütnök mutatókozó termés arra a reményre jogosítja Popovici minisztert, hogy a szanalás gyorsan fog bekövetkezni. Végül azt hangsúlyozta, a bécsi újságíró előtt a miniszter, hogy Románia megnyitotta kapuit a külföldi tőke előtt. Popovici Mihály azzal fejezte be nyilatkozatát, hogy Románia most készül forgalomba hozni egymilliárd 750 millió lej értékű új ércpénzt, ami a szanalás első táplájának sikerét bizonyítja.

Elhalasztották a kormány gazdasági bizottságának ülését. Bukarestből jelentik: Szerdán délutánra összehívták volt a legfőbb gazdasági bizottságot, amely a nyár eleje óta nem tartott ülést. Maniu miniszterelnök kívánságára a bizottság ülést pénteken délután öt óra helyett tartották, amikor Popovici Mihály pénzügyminiszter is visszaérkezett külföldről, hogy a francia és holland pénzügyminiszterekkel folytatott tárgyalásairól beszámolhasson.

Kommerciálizálják a Román Tengerhajózási Társulatot. Bukarestből jelentik: A közlekedésiügyi miniszterium tárgyalásokat kezdett egy nagy angol vállalattal a Serviciul Maritim Român kommercializálásáról. Az angol cég megbízza: Stead igazgató már napok óta Bukarestben tartózkodik. Az állam évi 80 millió lej szubvenciót adja a kommercializált Román Tengerhajózási Társultnak, ezzel szemben a hajók s man nemzeti lobogó alatt fognak futni és a személynél is kizárólag román állampolgárokból fog állani. Az angolok javaslatát főképen arra vonatkozik, hogy a Serviciul Maritim Român több új hajóssal együtt költse át a hajósságát.

Export-import. A kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamara közli: A Brouwers Corneli cég. Rue Elie Lambert No 113, Schaarbeek-Bruxelles, gyapjas bőrhulladékokat óhajt állandóan kivinni (szakadt bunda, sapka stb.) Akik e céggel összeköttetésbe lépni óhajtanak, közöljék címeiket a cluji Kereskedelmi és Iparkamara-val. Az Olasz-Román Kereskedelmi Kamara egy ottani cég részére kereselmet és méhviaszt. Érdeklődők ajánlatai-

kat és esetleg a mintát küldjék a következő címre: Camera di Comercio Italo-Romana, Milano, Via S. Giovanni in Conca 6. — Két bécsi zöldség- és gyümölcs-kereskedő cég közli a kamarával, hogy összeköttetésbe kíván lépni itteni zöldség- és gyümölcstermelőkkel és kereskedőkkel. Érdeklődők forduljanak közvetlenül a következő cégekhez: Josef Fröhlich, Wien, III. Grossmarkthalle V. és Stephan Gruber, Wien, 4. Naschmarkt.

Erős érdeklődés van külföldön a romániai burgonya iránt. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara tudomására jutott értesítések alapján közli az érdekeltekkel, hogy burgonyavásárlással a következő külföldi cégek foglalkoznak, akikhez az ajánlat közvetlenül teendő meg és pedig: Esportazione Derrate Alimentari Giuseppe Penzo, Chioggia, Italia. Mohamed Said el Kouéidi, Alexandria, rue de la Marine Egipt. Mohamed Said el Kouéidi, rue de la Marine, Alexandria. A. M. Metaxa, 47 rue Midan. G. Tefkossa poulos, rue Midan, Alexandria. S. Zombos, rue Cheikh Ibrahim Pacha, Alexandria. J. E. Louros 9 rue Midan, Alexandria. N. Silvestros, 10 rue Midan, Alexandria. Stelio Kyriakides, 11 rue Midan, Alexandria. Abram Conno, rue de l'Ancienne Doune, Alexandria. G. Xenios, rue Jousef El Dine, Alexandria. G. Georgiadis, 5 rue Sidi Scandar, Alexandria. Pan. Dimitriou, rue Midan, Alexandria. Isaac Vaena, rue de l'Ancienne Bourse, Alexandria. Moise Chemaya, rue Cheikh El Mizri, Alexandria. Manoli Kalerghia, rue Sidi El Tartouchi, Alexandria. Michel Ha. Cattogno, Salonicia, Boite Postale 97.

Rádió műsor

Idő: közép-európai

Csütörtök, szeptember 19.

Budapest. 9. Gramofonhangverseny. 1. S. Dicker: Hamupipőke nászmenete. 2. Strauss: Radetzky-induló. 3. Jurek: Deutscher Marsch — ezredindulója. 4. Sousa: A wolwerni ezred indulója. 5. Sousa: Gridiron club indulója. 6. A vig kovácsok — induló. 7. Marchetanz: Eljen a lovasság! — induló. 8. Ubrbach: Repülő-induló. 9. Leoncavallo: Prológ, a „Bajazet” című operából I., II. rész. 10. Verdi: Amneris — Rhadames-duett az „Aida” c. operából (Radnay Erzs és Rösler Endre) I., II. rész. 11. Thomas: Hamlet bódala (Svéd Sándor operaénekes). 12. Bizet: Kártyavárja a „Carmen” c. operából (Radnay Erzs). 13. Poldini: Kálmán diák dala a „Farsangi lakodalom” c. operából (Rösler Endre). 14. Lavotta: Szerenád a Tiszaház előtt (Magyar Imre és cigányzenekara). 15. Buday-Róbert: Nem lehetsz te senki mással (Sebő Miklós, Magyar Imre és cigányzenekara). 16. Fűrész-Nagy Z: Házunk előtt mennek el a huszárok; Sárga lovam, sárga esengő rajta; Ez illik, illik, illik (Palló Imre, cigányzenekisérettel). 17. Balázs Á.: Salzburgi csapszékben; Zöld leveles (Magyar Imre és cigányzenekara). 18. Pécse Lajos-Pete Márton: Nem való bokréta (Ambrózy Ferenc, cigányzenekisérettel). 19. Piros bort ittam az este; Ezt a kerek erdőt járom én; Udvarom, udvarom (Táncosnádások, énekek). 20. Takács-László: Selyem hajad én még sohse simítottam (László Imre, Kóczé Antal és cigányzenekara). 21. Arany János: Kondoros; csárda mellett (Maklary Zoltán, Magyar Imre és cigányzenekara). 22. Balázs Árpád: Csillagom, csillagom; Szabad a cillagnak (Banda Marci és cigányzenekara). 23. S. Schack M.—Gerdyffy: Legénynő (Sebő Miklós, Magyar Imre és cigányzenekara). 24. Ember, ember, meg tudsz verni, Patkós-Frisz (Magyar Imre és cigányzenekara).

kara). 25. Balázs—Antal: Szídnak engem az emberek (Ambrózy Ferenc cigányzenekisérettel). 26. Vékony deszkakerítés; Áll a malom; Zöldre van a rácsos kapu festve; táncosdás (Banda Marci és cigányzenekara). 27. Bécsi fiakeres nótá (Magyar Imre és cigányzenekara). 9.30. Hírek. 12. Déli harangszó. 12.05. A. m. kir. 4. honvédegyalgezered zenekarának hangversenye. 1. Ischpold: A Joyous Life — induló. 2. Ganne: La housarde — keringő. 3. Flotow: „Rübezah!” c. operából — megnyitó. 4. Csajkovszki: Pique Dame — ábránd. 5. Lehár: Cigányünnepély. 12.25. Hírek. 13. Pontos időjelzés, időjárás és vízállásjelentés. 14.30. Hírek. Élelmiszerárak. 16. Rádió Szabad Egyetem: 1. A kultuszminisztérium népművelési akójának gramofonlemezai. a) Kodály: Meghalok, meghalok; Szőlőhegyen keresztül; Körtefa; Virágos kenderem elázott; Mónár Anna I., II. (Medgyaszay Vilma (zongoránál: Bartók Béla). 2. Dr. Dischka Győző gyárigazgató előadása: „Szövetgyártás és hazai szövőgyáraink”. 3. Gramofonlemezek. a) Kodály: Egy kicsi madárka; Vasárnap bort inni; Puciné; Öreg vagyok; Hej, a mohi hegy borának; b) Egressy: Éreszkedik le a felhő; Petőfi: Cserébogár. Utána: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 17.15. A. m. kir. földművelésügyi minisztérium előadásorozata Magyar Pál. m. kir. erdőmérnök felolvasása: Az alföld. 17.50. A. m. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. Vezényel: Berg Ottó karnagy. 1. Rimski-Korsakow: „Májusi éjszaka” — megnyitó. 2. Gounod: „Romeo és Julia” — ábránd. 3. Schubert: Valse triste. 4. Grieg: a) Gyönyör — dal; b) Szerettek — dal. 5. Urbach: Rézleletek Chopin műveiből. 6. Rubinstein: Melodie. 7. Leuschner: Jégvirágok — egyveleg. 19. Gyorsirású tanfolyam. 19.40. Angol nyelvoktatás 20.15. Szín műelőadás a Studióból „Narcisse”. Dráma öt felvonásban. 22.15. Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. Majd Sovánka Nándor és cigányzenekarának hangversenye.

Basel: 20.30. Orgonahangverseny. Berlin: 20. „Song” amerikai hangjáték után tánczene. Bern: 20.30. Zenekari hangverseny. 21. Brahms zongoradarabok. 21.30. Népdalok. Belgrad: 20. Operaházi közvetítés. Bordeaux: 20.45. Zenekari hangverseny gramofonzenére. Pozsony: 20. Dalok és paródiák. 21. A házizenekar hangversenye. Breslau: 20.30. A runxendorfi nagy ünnepek. vidám óra. 21.30. Az ismeretlen Spanyolország (gramofon). 22.35. Tánczene. Brunn: 19.05. A házizenekar hangversenye. 20. Paródiák és dalok. 21. Tánczene. Bucuresti: 19. Gramofonzenére. 21. Székely M. operaénekes hangversenye. 21.45. A házizenekar hangversenye. Darenty Experimental: 19. Könyvü zene. 20. Operaszíndarabok. 21.15. Kamarazene. Frankfurt: 20. Gluck „Orpheus és Eurydika” c. operájának közvetítése. 22.30. Tánczene. Genova: 20.06. Rádió-kvintett. 21.05. Zenekari hangverseny. 22.30. Kávéházi zene. Hamburg: 20. „Küsch-moll fantázia”, egy időszerű bábjáték. 21.20. Egy vigjáték közv. Hilversum: 19.41. Szóbeszélgető zene. 20.50. A házizenekar hangversenye. Kattovic: 20. Hangverseny közvetítés Varsóból, Posnamból. 22.45. Tánczene. Kassa: 20. Paródiák és dalok. Krakkó: 20. Esti harangszó. 20.05. Hangversenyközvetítés. 23. Eltermi szóbeszélgető és tánczene Varsóból. Königsberg: 18.15. Wagner Richard-hangverseny. 20. Bischoff: „Song” című hangjátékának közvetítése. Langerberg: 20. Caruso gramofonlemezek. Leipzig: 20. Szimfonikus hangverseny. 2. L. O. London: 22.30. Tánczene.

Iskolaitankönyvek és tanszerek

legolcsóbban beszerezhetők Király könyvkereskedésében Cluj-Kolozsvár, Pótlér 15. szám.

Minden jog fentartva

SZONJA egy kis cseléd története

Írta: **J. Golotarewsky**

Fordította: **Szabó Imre**

Harry: Egészen fölösleges, hogy hármas bíróság vesződjön velük, ezeket fel fogják menteni. Nem azért vagyok tagja a kerület előjáróságának. Ezt tessék tudomásul venni!

Albert: (a rendőr felé). Hozd a következőt!

Jerucham (akit a rendőr kísér).

Rendőr: Egy egész kenyeret lopott egy etől!

Jerucham: (fejét leejti). Igaz... való igaz... loptam. Szegény gyermekeimnek loptam... Mit csináljak... Hat hónapja egy pennyt nem kerestem. Az egyetek már nem támogatják és nem bírtam hallgatni a gyerekek sirását.

Albert: Mi a foglalkozása?

Jerucham: Vasalok egy szabóműhelyben.

Albert: Hol lakik?

Jerucham: Cseresznye negyszázötvenegy alatt.

Albert: Hány gyerekee van?

Jerucham: Hat gyermekem volt, ebből kettő tuberkulózisban halt meg. A legidősebb leányom, aki támaszom volt, már hat év óta eltűnt. Nem tudok róla semmit. Három gyöngye, beteges gyerekekkel maradtam magamra.

Albert: (nagyon elzékenyülve). Magát felmentem, öreg, menjen!

Jerucham: Köszönöm, nagyon köszönöm.

Albert: Várjon egy pillanatra. Itt van öt dollár, menjen háza és vegyen ennyit a gyerekeinek. Ne szégyelje magát Szegény öreg Jerucham...

Jerucham: (nagy meglepetéssel). Ugy... hát maga ismer? (örösen szemügyre veszi). **Albert:** Igen, ismer! Tehát maga az! Maga most bíró!... (odadobja a pénzt). A maga pénze nem kell... soha nem kell! (El).

Rendőr: Hozom a következőt! (El).

Albert: Borzasztó! Borzasztó, mennyit szenvedek egyetlen meggondolatlan lépésem miatt.

Rendőr és Szonja.

Szonja: (rikítóan kifestve, részeg. Ruhája olyan, hogy nyomban rá lehet ismereni a csapszékék örömlányára. Kezét himbálja, sokat csuklik). Halló, mindenki itt legyen, halló, ezt a produkciót lássa mindenki, hallja mindenki.

Rendőr: Maradj nyugton! Látod, hol vagy!

Szonja: (elhátrjto mozdulatot tesz a rendőr felé). Ne tartsiton. Tudom én nagyon jól, hogy kell a bíró előtt állani. Azt hiszem, először hoztak engem a bíró elé?

Albert: Mi a neve?

Szonja: Mi a nevem? Erdekes! Melyik nevemet mondjam? Mert nekem van... (ujjain számlál) legalább is hét nevem. Dézi, Lili, Mici, Gréte, Dzsó, Bébi. Hét nevem van (kacag eszelősen). De voltaképe egyetlen nevem sincs. Mint a bukott kereskedőnek.

Albert: Mi a foglalkozása?

Szonja: Rézint a kezével, eszelősen nevet). Maga nagyon jól tudja. Hát maga ne tudná.

Albert: Hány éves?

Szonja: Hallgasson ide. Egy tisztességes asszony ebben a korban már régen három négy gyerekek az anyja. (Szomoruan maga elé mered). Nekem egy gyermekem volt és az sincs többé. Meghalt... Kint valahol a földben, drága kicsi testem... ott porladsz, nem mehatsz fel a mennyországba, mert ilyen hülységet nem enged meg. Milyen kedves volt, milyen édes kicsi macska volt, apró kis füle, fekete, tüzes kis szemek. Nem akart aludni... fezt összezleszi mintha ringatná). Kicsikém, aludj, aludj, kicsikém... Most már alszik, alszik, ott kint alszik (kifeje mutat). És itt lent (a földre mutat), bent ebben a csunya földben... De ez fönt (nagy kört ír le) ez sem szebb. Ez sem, semmivel sem szebb.

Albert: Le volt már zárva valamikor?

Szonja: Ide nézzon. (felhózza a haját) nincs annyi hajszál a fejemben, ahány napot én a köterben töltöttem. Az egyik hé-

ten szabad vagyok, a másik héten be vagyok internálva... Ugy bizony, kérem szépen. Ide hallgasson bíró ur... Csinálja meg velem, hogy én egyszerre leüljem a büntetésemet azokért a dolgokért is, amit később fogok elkövetni. Megértett?

Albert: Furcsa perszóna maga... Külföldi?

Szonja: Eltalálta. Orosz vagyok.

Albert: Régióta van itt?

Szonja: Majdnem nyolc éve.

Albert: Mi volt maga mielőtt így lezüllött?

Szonja: Mielőtt így lezüllöttem, egy rendes, becsületes cseléd voltam.

Albert: Szeretném tudni, hogyan került ebbe a helyzetbe?

Szonja: (néhány pillanatra magába mélyed, a homlokát dörzsöli, idegesen munga-tózik). Hogy hogy kerültem ide? Hát úgy, hogy akkor még nem volt eszem, csak szívem volt. Nagy, nagy szívem, aki szeretni tudott és binni tudott. Szeretni tudott, hahaha, szeretni. Mi az szeretni? Szeretni, szeretni... Ez egy szó, amit mindenki mondhat. Az emberek csak mondják, de nem tudják, hogy mi az. Csak én tudom, mert én belepusztultam. Látja, ez a szerelem. Nekem ilyen szerelem van. Ide hallgasson! (eszélesen nevet). Az én szerelemem úgy ügyvéd volt. Jó fiu, nem mondom, csak nekem nem volt eszem. Volt nagy darab szívem és abból odaadtam neki. Látja, a jószívűek és naivsívűek azok így járnak. Így járnak mint én. (mutatja a ruháját). Dőlöng, csuklik és a melléhez kap).

Albert: (mereven néz a leányra, azután melléhez kap. Tompán). Szonja. (Összeszik).

Rendőr és irnok: (felsietnek Albarthez). Rosszul van bíró ur?

Albert: Nincs már semmi bajom. A fejem hirtelen megfájdult. Kísérje le ezt a ööt és tartsa bent holnapig.

Szonja: Uj bíró, ugye?

Rendőr: Gyere, gyere!

Szonja: Van egy cigarettája? Adjon egy cigarettát!

Rendőr: No menjünk, menjünk! (magával cipeli. Mindketten el).

Rendőr, zsebtolvaj.

Albert: (az irnok felé). Mit követett el ez az ember?

Irnok: A villamoson kiemelte egy utas óráját, de nyomban észrevettük.

Zsebtolvaj: Észrevették és úgy püföltek, majdhogy meglincselték... (kitérja a mellét). Tessék ide nézni, még mindig tele vagyok vörös rendjelekkel. Ha legalább meglenne az az óra! Ilyen érdemtelenül ritkán jut az ember ilyen érdemekhez. (megint kitérja a mellét).

Albert: Igaz, hogy megbűnhödtél, de a becsületes polgárságnak példát kell mutatnunk. Tehát tíz napi egyest kapsz.

Tolvaj: Ami azt jelenti, hogy a becsületes polgárságnak tíz napig nyugta lesz tőlem. Ajánlom magam bíró ur! Csak annyit mondhatok, ha kijöttem az egyestől, nincs aki nekem kenyeret és hajlékot adjon. Kellene szólni az igen tisztelt polgárságnak, hogy erre is gondja legyen, mert különben...

Rendőr: Nem vagyunk négyülösen! Gyerünk! Gyerünk!

Zsebtolvaj: Megyek, ne cipeljen. Nekem nem olyan sürgős ez a tíz nap. Mégis szeretném tudni, hogy mi lesz azután velem. Vagyis mi lesz a becsületes polgársággal, mert én fájdalom, nem tudom megkímélni a polgárságot. Nem leszek abban a helyzetben, bíró ur.

Albert: Gyorsan vedd ki! És hozd be a következőt és máris végeztünk!

Rendőr zsebtolvajjal el).

Zsebtolvaj (kivülről): Én egyáltalában nem leszek abban a helyzetben, hogy megkíméljem a társadalmat. Nagyon sajnálom.

(Vége következik).

Könyv-szenzációk!

1. Berendné: Istenek és ösztönök. Füzve 190, kötve 258 lei.
2. Komor Fischmann S. utóda. Füzve 190, kötve 258 lei.
3. Millikán: Tudomány és vallás. Füzve 130 lei.
4. Wodehouse: Forduljon Psmithhez. Füzve 55 lei.
5. Hamsun: Uj föld. I-II. Füzve 170 lei.
6. Swinnerton: Estétől reggelig. Füzve 102 lei.
7. Coster: Nászutazás. Füzve 102 lei.
8. London: Vadon szava. Füzve 102 lei.
9. Göncz: A tenniszjáték. Füzve 150 lei.
10. Karinthy: Minden más- képpen van. Füzve 231, kötve 313 lei.
11. Ibanez: Mare nostrum. Füzve 194, kötve 272 lei.
12. Kodolányi: Két leányarc. Füzve 136 lei.
13. Boccacio: Dekameron. I-III. Kötve 2040 lei.
14. Ewers: A vörös kő. 2 kötet füzve 330, kötve 476 lei, a két kötet egybe-kötve 408 lei.
15. Molnár Ákos: Végre egy jó házasság. Füzve 163, kötve 231 lei. (Mikszáth pályadíjas regény)
16. Kádár: Heggesztés kézikönyve. Füzve 238 lei.
17. Barna: Vas- és fémipari kézikönyv. II. kiadás. Füzve 340 lei.
18. Koltai: Utburkolatok. Kötve 408 lei.

Kitölteni, levágni beküldeni:

T. Uj Kelet könyvoszálya Cluj.

Kérem címre utánvétellel a „Könyvszenzációk” számaikat megküldeni.

Név: _____

Cím: _____

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egyszó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 5 lej. Állástkeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Ap óhirdetések díja előre fizetendő. Lejliges levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej.

KOMOLYNAK a kitolba levele érkezett augusztus 27. hírdetessel kapcsolatban.

Kitolba kereszthuro, egészen új, fekete zongora 48.000 leierért eladó. Megtekinthető Triska zongoraraktaiban, Str. Saguna 14. Telefon 419.

Fri s kóser bivaly- és tehéntej naponta kétszer, csecs-móknak és betgeknek állandóan egy tehéntej fejve, hazhoz szállítva is kapható. Ugyanott állandóan friss kóser tejeit, túró és vaj is kapható. Schwartz Ignác Strada Juliu Maniu (Szentegyház-u.) 24.

Ha csihos, szolid és olcsó gyermekruhát akar, keresse fel a GLANZ SZID! UTÓDA gyermekdivat-sza ont Cluj, Főter 10. (az uivarban)

Értesítés!

Megnyit Bucurestiben, a főváros központjában a

„Hotel Venetia”

Str. Pictor Grigorescu 12. szám. A királyi palota mögött. — Bejárat a Calea Victoriei.

100 modern berendezésű szobával, központi fűtés, minden szobában hideg- és melegvíz. Lift, fürdő és telefon áll a vendégek rendelkezésére. Nagyon előnyös árak. Utazó urak a tarifából 25% rabatot élveznek. Tisztelettel

„Venetia-szálloda” vezetősége MOISESCU tulajdonos.

תורה

A Glasner Simon-féle eszrog küldemény már szeptember 17-én Clujon lesz. A kiadás és leszállítás az előjegyzetteknek szept. 18-án megkezdődik.

Safruth zsidó könyvek eszredés Cluj, Piața Mihai Viteazul (v. Széchenyi-tér) 39.

Parger (görög) eszrogim megérkezését idejében közölöm.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Zsidó Színház. יד ושם תל אביב

STRAMER

Amerikából visszaérkezett szintársulata szeptember 22-ikéig

Máramaros-szigeten

vendégszerepel.